

# **REFERAT Teknik- og Miljøudvalget 2014-2017 d. 02-05-2016**

**Mødedato** Mandag d. 02. maj 2016 kl. 00:00

**Mødested** Mødelokale 2a, Skovløkken 4, Tejn

## Indholdsfortegnelse

Fraværende og bemærkninger til dagsorden.....	3
Besigtigelse af trafikforhold ved Hans Rømer Skolen.....	5
Prioritering af anlægsmidler på havnene 2016.....	8
Anlægsbevilling til forbedring af Nørrekås Lystbådehav.....	11
Anlægsbevilling til renovering af Sandvig Havn.....	14
Anlægsbevilling til renovering af Nørresand Havn.....	17
Anlægsbevilling til renovering af Hammerhavn.....	20
Anlægsbevilling til renovering af Tejn Havn.....	23
Helhedsplan Folkemøde og Allinge.....	26
Forslag til kommuneplantillæg nr. 10 for udvidelse af et lokalcenter ved Almindingens Runddel, Rø.....	30
Evt. iværksætning af planlægning for Blandet boligområde ved Svanevang.....	35
Bekæmpelse af rynket rose.....	38
Fjernvarmeprojekt for Rø.....	42
Status på byggesager og tiltag april 2016.....	45
Rottebekæmpelse på Bornholm.....	48
Anlægsbevilling til renovering af administrationsbygninger - etape 1.....	54
Genåbning af Mosaikskolens bygninger i Østerlars.....	57
Svømmetilbud på Bornholm.....	61
Ekstern evaluering af BRK.....	67
Status på Teknik- og Miljøudvalgets delmål for 2016.....	71
Virksomhedsbesøg.....	76
Opfølgning på TMU's studietur.....	79
Gensidig orientering.....	83
Sager til høring i Ældreråd og Handicapråd.....	85
Koordinering med andre politikområder.....	87

## **Punkt 1: Fraværende og bemærkninger til dagsorden**

Åbent punkt

## **1 Fraværende og bemærkninger til dagsorden**

85.02.02G00-0008

<b>Behandling</b>	<b>Mødedato</b>	<b>Åbent punkt</b>	<b>Lukket punkt</b>
Teknik- og Miljøudvalget	02-05-2016	1	

### **Fraværende**

Ingen.

### **Bemærkninger til dagsordenen**

Ingen.

## **Punkt 2: Besigtigelse af trafikforhold ved Hans Rømer Skolen**

### **Bilag**

Skolebestyrelsens forslag til trafikregulering

BATs notat vedr. trafikforhold Hans Rømer Skolen

Åbent punkt

## 2 Besigtigelse af trafikforhold ved Hans Rømer Skolen

05.13.00P00-0001

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Teknik- og Miljøudvalget	02-05-2016	2	

### Hvem beslutter

Teknik- og Miljøudvalget beslutter.

### Resumé

Teknik- og Miljøudvalget besigtigede den 12. april 2016 trafikforholdene omkring Hans Rømer Skolen. Udvalget skal drøfte en opfølgning.

### Indstilling og beslutning

Teknik- og økonomidirektøren indstiller,

- at udvalget drøfter den videre proces for arbejdet med at forbedre trafikforholdene omkring Hans Rømer Skolen.

Teknik- og Miljøudvalget den 2. maj 2016:

Drøftet, idet udvalget peger på, at de tiltag, som BAT i samarbejde med vejmyndigheden har foreslået, snarligt iværksættes. Der evalueres i samarbejde med skolebestyrelsen ved årets udgang. Udvalget imødeser en orientering om Center for Teknik og Miljø's snarlige møde med Vejdirektoratet samt Politiets skriftlige tilbagemelding. Teknik- og Miljøudvalget sender dagsordenspunktet til orientering i Børne- og Skoleudvalget.

### Sagsfremstilling

Teknik- og Miljøudvalget mødtes den 12. april 2016 med repræsentanter for skolebestyrelsen ved Hans Rømer Skolen og for borgerforeningen i Aakirkeby til en besigtigelse af de trafikale forhold omkring Hans Rømer Skolen i forbindelse med afviklingen af morgentrafikken og elevernes vej til skolen.

Hans Rømer Skolens skolebestyrelse har tidligere henvendt sig med forslag til forbedringer af skolevejen, ligesom BAT og vejmyndigheden i Bornholms Regionskommune har vurderet mulighederne. Begge dokumenter er vedlagt som bilag.

Ved besigtigelsen blev udvalget orienteret om forholdene og skal nu drøfte en opfølgning.

### Økonomiske konsekvenser

-

**Supplerende sagsfremstilling og/eller  
Administrativ tilføjelse**

-

## **Punkt 3: Prioritering af anlægsmidler på havnene 2016**

### **Bilag**

Bilag 1 Oversigt over brugerrådsønsker 2011-15

Bilag 2 Brugerrådenes høringssvar fra fælles brugerrådsmøde den 12. april 2016

Bilag 2A Indsigelse Gudhjem/Nørresand brugerråd

Bilag 2B Kortfattet tilstandsrapport Gudhjem/Nørresand brugerråd

Bilag 2C Vurdering RL Consult Aps Nørresand 8

Bilag 2D Indsigelse Helle og Erling Krogh Hansen Nørresand 8

Åbent punkt

### **3 Prioritering af anlægsmidler på havnene 2016**

08.03.00S49-0002

<b>Behandling</b>	<b>Mødedato</b>	<b>Åbent punkt</b>	<b>Lukket punkt</b>
Teknik- og Miljøudvalget	02-05-2016	3	

#### **Hvem beslutter**

Teknik- og Miljøudvalget beslutter.

#### **Resumé**

Sagen vedrører prioritering af anlægspulje vedrørende havnene. Rådighedsbeløbet på anlæg, havne 2016 udgør i alt 6.617.634 kr. inkl. forventet overførsel fra 2015 på i alt 128.734 kr. Forslag til prioritering af 6.600.000 kr. fremgår af dagsordenen.

#### **Indstilling og beslutning**

Teknik- og økonomidirektøren indstiller,

- a) at forslaget til prioritering af anlægsmidlerne vedrørende havne godkendes
- b) at der søges tilskud fra EU, m.v., hvor dette er muligt og ikke allerede sket.

Teknik- og Miljøudvalget den 2. maj 2016:

Ad a) Prioriteringsforslag 1, 2, 4, 5 og 6 godkendes. Vedr. forslag 3, Nørresand Havn i Gudhjem, ønsker udvalget at få forelagt administrationens vurdering af brugerrådets ønsker samt en vurdering af omkostninger ved en re-etablering eller en reparation betonmuren.

Ad b) Godkendt.

#### **Sagsfremstilling**

Rådighedsbeløbet 6.600.000 kr. foreslås prioriteret efter følgende kriterier:

Særbevillingen på 5 mio. kr. i anlægspuljen er prioriteret efter kriteriet om forbedringer af havnenes driftsøkonomi, herunder reduktion af vedligehold og ressourceforbrug (herunder personale), jf. uddybning herunder.

De resterende 1.600.000 kr. prioriteret efter de kriterier, som alle anlægsprojekter på havnene er prioriteret efter:

1. Forbedringer af arbejdsvilkårene for brugere og ansatte
2. Sikring af havneværker, m.m., hvor meromkostninger ved nedbrud fastlægges rækkefølgen

### 3. Omstillings- og udviklingsprojekter

Center for Teknik og Miljø's forslag til prioritering af disponible midler i 2016 (bl.a. på baggrund af en gennemgang af alle anlægsønsker fra brugerne fra 2011 og frem):

1. Implementering af ny havneplan for Nørrekås Lystbådehavn til reduktion af driftsudgifter. Planen er udarbejdet i samarbejde med arkitektfirmaet Hasløv & Kjærsgaard samt havnens brugere. Planen tager højde for, at der ikke længere er materiel på Bornholm til at uddybe havnebassiner og ramme pæle, og fokuserer i stedet på udskiftning af træpæle og træbroer med betonbroer og Y-bomme. Prioriteret beløb 4.800.000 kr.
2. Sikring af betonmolehoved på Sandvig Havn. Sikringen skal ske ved hjælp af en sænkning af betonkajen med ny kantbjælke under ny granitkant. Der planlægges også en fritlægning af eksisterende granitbelægning. Prioriteret beløb 800.000 kr.
3. Ændring af terræn på Nørresand Havn således, at betonstøttemure i forfald erstattes af græsskråninger, og granitkajer kan frilægges uden betonarealer. Prioriteret beløb 250.000 kr.
4. Ombygning af slæbested på Hammerhavn, hvor den udtjente træbro erstattes af en bro i azobe eller hvor der sker en ombygning af slæbestedet, der gør træbroen overflødig. Prioriteret beløb 150.000 kr.
5. Ny betonunderbygning af granit-kajkanter i de ældre bassiner i Tejn Havn. Prioriteret beløb 300.000 kr.
6. Medfinansiering af sikring af Helligpeder Havn. Projektet har et samlet budget på 2 mio. kr., hvor af de 300.000 kr. foreslås finansieret af anlægspuljen for 2016. Dette projekt er forankret i den finansieringsforpligtelse, som kommunen har overfor de private havne. Prioriteret beløb 300.000 kr.

Samtlige brugerråd har været inviteret til en gennemgang af forslaget den 12. april 2016. Høringssvar fra dette møde er vedlagt som bilag.

### **Økonomiske konsekvenser**

Rådighedsbeløbet på anlæg, havne 2016 udgør 6.488.900 kr. Hertil kommer en forventet overførsel fra 2015 på 128.734 kr. Det korrigerede rådighedsbeløb for 2016 ventes derfor at udgøre 6.617.634 kr. Forslag til prioritering af de 6.600.000 kr. fremgår af sagsfremstillingen.

Nærværende forslag til prioritering af anlægsmidlerne vil blive fulgt op med ansøgning om anlægsbevilling for hvert projekt.

### **Supplerende sagsfremstilling og/eller Administrativ tilføjelse**

-

## **Punkt 4: Anlægsbevilling til forbedring af Nørrekås Lystbådehav**

### **Bilag**

Skitser til ny plan for Nørrekås Lystbådehavn

Overslag fra arkitektfirmaet

Åbent punkt

## 4 Anlægsbevilling til forbedring af Nørrekås Lystbådehavn

08.03.00S49-0002

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Teknik- og Miljøudvalget	02-05-2016	4	

### Hvem beslutter

Teknik- og Miljøudvalget indstiller.  
Økonomi- og Planudvalget indstiller.  
Kommunalbestyrelsen beslutter.

### Resumé

Jf. tidligere punkt på dagsordenen til Teknik- og Miljøudvalgets møde i dag har udvalget behandlet en prioritering og anvendelse af anlægsmidlerne på havnene 2016, herunder implementering af ny havneplan for Nørrekås Lystbådehavn.

Kommunalbestyrelsen meddelte den 25. juni 2015 en anlægsbevilling til forbedring af Nørrekås Lystbådehavn. På baggrund af den nye havneplan forhøjes anlægsbevillingen med 4.800.000 kr. til samlet 5.050.000 kr.

### Indstilling og beslutning

Teknik- og økonomidirektøren indstiller,

- at den eksisterende anlægsbevilling forhøjes med 4.800.000 kr. til implementering af ny havneplan. Bevillingen udgør samlet 5.050.000 kr.
- at rådighedsbeløbet forhøjes med 1.921.500 kr. for 2016, så det samlede rådighedsbeløb udgør 2.171.500 kr. samt der afsættes rådighedsbeløb på 2.878.500 kr. i 2017.
- Rådighedsbeløbene finansieres af den disponible pulje vedrørende havnene
- at der søges tilskud fra EU, m.v., hvor dette er muligt og ikke allerede sket. Et eventuelt tilskud til udvidelse af projektet vil medføre fornyet anlægsbevilling

Teknik- og Miljøudvalget den 2. maj 2016:

Indstillingen anbefales.

### Sagsfremstilling

Den ny havneplan for Nørrekås Lystbådehavn er udarbejdet i samarbejde med arkitektfirmaet Hasløv & Kjærsgaard og en arbejdsgruppe med bred repræsentation af havnens brugere. Planen tager udgangspunkt i, at der ikke længere er materiel på Bornholm til at uddybe havnebassiner og ramme pæle, og fokuserer på at reducere udfordringen ved tilsandingen bag forkastningen mod vest mest mulig.

Helt konkret indebærer projektet en udskiftning af flest mulige træbroer og træpæle. Nye broer, flydende som faste, udføres som moderne betonbroer med Y bomme, hvilket vil reducere driftsudgifterne til reovering de næste 30-40 år til næsten nul.

Som en del af den nye havneplan etableres ligeledes en rampe til trollingbåde, m.m., lige ved indkørslen til havnen, så biltrafikken på havnen reduceres til et minimum. Dette vil betyde en reduceret støvudvikling og en stort set bilfri havn, der er tryk for børn og voksne at færdes i.

**Budget:**

Rådgivning	252.500 kr.
Uforudsete udgifter	252.500 kr.
<u>Entrepriser</u>	<u>4.545.000 kr.</u>
Samlet budget	5.050.000 kr.

Projektet vil reducere driftsomkostningerne til vedligehold af Nørrekås og dermed bidrage til en forbedring af den samlede driftsøkonomi for havnene, der i mange år ikke har givet mulighed for at afværge nedslidningen.

Såfremt projektet ikke implementeres vil alle havnens træbroer og træpæle skulle udskiftes inden for de næste 10 år. En sådan udskiftning vil betyde en nødvendig forøgelse af driftsbudgettet på min. 500.000 kr. årligt i en 10 års periode.

**Økonomiske konsekvenser**

Rådighedsbeløbet fordeler sig således:

	<b>2016</b>	<b>2017</b>	<b>I alt</b>
Udgifter	2.171.500	2.878.500	5.050.000

Udgiften på 4.800.000 kr. til dette projekt foreslås finansieret af den disponible anlægspulje til havne.

Det korrigerede rådighedsbeløb i denne pulje udgør 6.617.634 kr.

Såfremt der opnås tilsagn om eksterne tilskud til projektet forelægges sagen for Teknik- og Miljøudvalget på ny, med henblik på justering af bevillingen.

**Supplerende sagsfremstilling og/eller Administrativ tilføjelse**

-

## **Punkt 5: Anlægsbevilling til reovering af Sandvig Havn**

Åbent punkt

## 5 Anlægsbevilling til reovering af Sandvig Havn

08.03.00S49-0002

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Teknik- og Miljøudvalget	02-05-2016	5	

### Hvem beslutter

Teknik- og Miljøudvalget indstiller  
Økonomi- og Planudvalget indstiller  
Kommunalbestyrelsen beslutter

### Resumé

Jf. tidligere punkt på dagsordenen til Teknik og Miljøudvalgets møde d.d. har udvalget behandlet en prioritering og anvendelse af anlægsmidlerne på havnene 2016, herunder 800.000 kr. til sikring af betonmolehoved på Sandvig Havn.

Der søges på den baggrund om en anlægsbevilling til sikring af betonmolehoved på Sandvig Havn.

### Indstilling og beslutning

Teknik- og økonomidirektøren indstiller,

- at der gives en anlægsbevilling på 800.000 kr. til sikring af betonmolehoved på Sandvig Havn
- at der afsættes rådighedsbeløb på 800.000 kr., finansieret af den disponible anlægspulje vedrørende havne.
- at anlægsbevillingen gives til Center for Teknik og Miljø under Teknik- og Miljøudvalget
- at der søges tilskud fra EU, m.v., hvor dette er muligt og ikke allerede sket. Evt. tilskud vil medføre fornyet anlægsbevilling.

Teknik- og Miljøudvalget den 2. maj 2016:

Indstillingen anbefales.

### Sagsfremstilling

Der ansøges om bevilling til sikring af betonmolehoved på Sandvig Havn, hvor den eksisterende overbeton nu er så slidt og ødelagt, at det første betonelement er forsvundet i bølgerne, og de seneste reparationer af betondækket har kun holdt en sæson.

Sikringen skal ske ved en sænkning af betonkajen med ny kantbjælke under ny granitkant, i niveau med eksisterende granitkaj, som bevares i videst muligt omfang. De eksisterende

betonelementer kan genbruges til arbejdet. Der planlægges endvidere en fritlægning af eksisterende granitbelægning.

Den endelige udformning af projektet, der er inspireret af nyere projekter i Tejn og på Hammerhavnen, forelægges brugerrådet inden projektstart.

Budget 800.000 kr.

Projektet vil reducere driftsomkostningerne til vedligehold af molen på Sandvig Havn og dermed bidrage til en forbedring af den samlede driftsøkonomi for havnene, der i mange år ikke har givet mulighed for at afværge nedslidningen.

### **Økonomiske konsekvenser**

Udgiften på 800.000 kr. til dette projekt foreslås finansieret af den disponible anlægspulje til havne.

Det korrigerede rådighedsbeløb i denne pulje udgør 3.317.634 kr.

Såfremt der opnås tilsagn om eksterne tilskud til projektet forelægges sagen for Teknik- og Miljøudvalget på ny, med henblik på justering af bevillingen.

### **Supplerende sagsfremstilling og/eller Administrativ tilføjelse**

-

## **Punkt 6: Anlægsbevilling til reovering af Nørresand Havn**

Åbent punkt

## 6 Anlægsbevilling til renovering af Nørresand Havn

08.03.00S49-0002

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Teknik- og Miljøudvalget	02-05-2016	6	

### Hvem beslutter

Teknik- og Miljøudvalget indstiller  
Økonomi- og Planudvalget indstiller  
Kommunalbestyrelsen beslutter

### Resumé

Jf. tidligere punkt på dagsorden til Teknik- og Miljøudvalgets møde d.d. har udvalget behandlet en prioritering og anvendelse af anlægsmidlerne på havnene 2016, herunder 250.000 kr. til en ændring af terræn på Nørresand Havn således, at betonstøttemure i forfald indbygges i græsskråninger.

Der søges på den baggrund om en anlægsbevilling til ændring af terræn på Nørresand Havn.

### Indstilling og beslutning

Teknik- og økonomidirektøren indstiller,

- at der gives en anlægsbevilling på 250.000 kr. til ændring af terræn på Nørresand Havn
- at der afsættes rådighedsbeløb på 250.000 kr., finansieret af den disponible anlægspulje vedrørende havne
- at anlægsbevillingen gives til Center for Teknik og Miljø under Teknik- og Miljøudvalget
- at der søges tilskud fra EU, m.v., hvor dette er muligt og ikke allerede sket. Evt. tilskud vil medføre fornyet anlægsbevilling.

Teknik- og Miljøudvalget den 2. maj 2016:

Udsættes til næste møde.

### Sagsfremstilling

Terrænet på Nørresand Havn vil blive ændret således, at betonstøttemure indbygges i græsskråninger, som samtidig genskaber havnenes oprindelige terræn. Projektet betyder også, at de unikke granitkajer kan fritlægges for asfalt, uden de nyere betonkajer bliver synlige.

Græsskråningerne opbygges i knust granit indeholdende sten op til 20 cm i diameter, så de kan tåle vand fra bølger ved ekstremt højvande. Skråninger dækkes udelukkende af et 1 centimeter tykt muldrag, der tilsås med græs.

Plateauer og nicher til yderligere bænke og borde på havnens areal placeres i samarbejde med brugerne, og den endelige udformning af arealerne forelægges brugerrådet inden igangsættelse af projektet.

Den ejendom, der ligger direkte på kajen, har klaget over, at kommunens arealer er højere end oprindeligt. I forbindelse med projektet vil ejerne vil blive hørt om deres ønsker til højde på terræn i skel - skellet går ved ejendommens sokkel mod nord og vest.

Budget 250.000 kr.

Projektet vil reducere driftsomkostningerne til vedligehold af betonstøttemurene på Nørresand Havn og dermed bidrage til en forbedring af den samlede driftsøkonomi for havnene, der i mange år ikke har givet mulighed for at afværge nedslidningen.

### **Økonomiske konsekvenser**

Udgiften på 250.000 kr. til dette projekt foreslås finansieret af den disponible anlægspulje til havne.

Det korrigerede rådighedsbeløb i denne pulje udgør 6.617.634 kr.

Såfremt der opnås tilsagn om eksterne tilskud til projektet forelægges sagen for Teknik- og Miljøudvalget på ny, med henblik på justering af bevillingen.

### **Supplerende sagsfremstilling og/eller Administrativ tilføjelse**

-

## **Punkt 7: Anlægsbevilling til reovering af Hammerhavn**

Åbent punkt

## 7 Anlægsbevilling til renovering af Hammerhavn

08.03.00S49-0002

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Teknik- og Miljøudvalget	02-05-2016	7	

### Hvem beslutter

Teknik- og Miljøudvalget indstiller.  
Økonomi- og Planudvalget indstiller.  
Kommunalbestyrelsen beslutter.

### Resumé

Jf. tidligere punkt på dagsordenen til Teknik- og Miljøudvalgets møde d.d. har udvalget behandlet en prioritering og anvendelse af anlægsmidlerne på havnene 2016, herunder ombygning af slæbestedet på Hammerhavn.

Der søges på den baggrund om en anlægsbevilling til ombygning af slæbestedet på Hammerhavn.

### Indstilling og beslutning

Teknik- og økonomidirektøren indstiller:

- at der gives en anlægsbevilling på 150.000 kr. til ombygning af slæbested på Hammerhavn
- at der afsættes rådighedsbeløb på 150.000 kr., finansieret af den disponible anlægspulje vedrørende havne
- at anlægsbevillingen gives til Center for Teknik og Miljø under Teknik- og Miljøudvalget
- at der søges tilskud fra EU, m.v., hvor dette er muligt og ikke allerede er sket. Evt. tilskud vil medføre fornyet anlægsbevilling.

Teknik- og Miljøudvalget den 2. maj 2016:

Indstillingen anbefales.

### Sagsfremstilling

Ombygning af slæbested på Hammerhavn, hvor den udtjente træbro erstattes af en bro i azobe eller hvor der sker en ombygning af slæbestedet, der gør træbroen overflødig.

Slæbestedet er i 2002 blevet udført i samarbejde med trolling-fiskere på Bornholm og er blevet drøftet utallige gange i forbindelse med helhedsplanen for Hammerhavnen.

Den endelige løsning udarbejdes sammen med brugerne, og brugerrådet vil få forelagt projektet. Der vil blive taget hensyn til slæbestedets egnethed til havkajakker i den endelige løsning.

Budget 150.000 kr.

Begge mulige løsninger vil reducere driftsudgifterne til slæbestedet i Hammerhavnen og dermed forbedre økonomien i de kommunale havnes samlede drift. På grund af den belastede driftsøkonomi har det i mange år ikke været muligt at undgå en nedslidning af havnene samlet set.

### **Økonomiske konsekvenser**

Udgiften på 150.000 kr. til dette projekt foreslås finansieret af den disponible anlægspulje til havne.

Det korrigerede rådighedsbeløb i denne pulje udgør 6.617.634 kr.

Såfremt der opnås tilsagn om eksterne tilskud til projektet forelægges sagen for Teknik- og Miljøudvalget på ny, med henblik på justering af bevillingen.

### **Supplerende sagsfremstilling og/eller Administrativ tilføjelse**

-

## **Punkt 8: Anlægsbevilling til reovering af Tejn Havn**

Åbent punkt

## 8 Anlægsbevilling til reovering af Tejn Havn

08.03.00S49-0002

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Teknik- og Miljøudvalget	02-05-2016	2	

### Hvem beslutter

Teknik- og Miljøudvalget indstiller.  
Økonomi- og Planudvalget indstiller.  
Kommunalbestyrelsen beslutter.

### Resumé

Jf. tidligere punkt på dagsorden til Teknik- og Miljøudvalgets møde d.d. har udvalget behandlet en prioritering og anvendelse af anlægsmidlerne på havnene 2016, herunder 300.000 kr. til ny betonunderbygning af granit-kajkanter i de ældre bassiner i Tejn Havn.

Der søges på den baggrund om en anlægsbevilling til reovering af Tejn Havn.

### Indstilling og beslutning

Teknik- og økonomidirektøren indstiller,

- at der gives en anlægsbevilling på 300.000 kr. til ny betonunderbygning af granit-kajkanter i de ældre bassiner på Tejn Havn
- at der afsættes rådighedsbeløb på 300.000 kr., finansieret af den disponible anlægspulje vedrørende havne.
- at anlægsbevillingen gives til Center for Teknik og Miljø under Teknik- og Miljøudvalget
- at der søges tilskud fra EU, m.v., hvor dette er muligt og ikke allerede sket. Evt. tilskud vil medføre fornyet anlægsbevilling.

Teknik- og Miljøudvalget den 2. maj 2016:  
Indstillingen anbefales.

### Sagsfremstilling

I 2012 påbegyndte man en ny betonunderbygning af de granit-kajkanter på Tejn Havn, der var akut sammenstyrtningsstruede. Dette arbejde ønskes fortsat, inden granit-kajsten begynder at falde i vandet. Det er generelt ikke hensigtsmæssigt at bruge mange vedligeholdelsesmidler på

smuldrende betonunderstøbninger, som udsættes for saltning, tung trafik, m.m., men det er i denne sammenhæng nødvendigt at få løftet granitstenene af og lavet ny betonunderstøbning, der er egnet til et super aggressivt miljø, som det på Tejn Havn.

Brugerrådet vil få projektet forelagt inden endelig udformning.

Budget 300.000 kr.

Renoveringsarbejdet vil reducere driftsudgifterne til kajerne i Tejn Havn og dermed forbedre de kommunale havnes samlede drift, der i mange år ikke har givet mulighed for at afværge nedslidningen af kajkanterne.

### **Økonomiske konsekvenser**

Udgiften på 300.000 kr. til dette projekt foreslås finansieret af den disponible anlægspulje til havne.

Det korrigerede rådighedsbeløb i denne pulje udgør 6.617.634 kr.

Såfremt der opnås tilsagn om eksterne tilskud til projektet, forelægges sagen for Teknik- og Miljøudvalget på ny, med henblik på justering af bevillingen.

### **Supplerende sagsfremstilling og/eller Administrativ tilføjelse**

-

## **Punkt 9: Helhedsplan Folkemøde og Allinge**

### **Bilag**

Bilag 1. Evalueringsrapport

Bilag 2 Sammenskrivning af borgergruppernes arbejde med prioriterede projektforslag

Åbent punkt

## 9 Strategisk helhedsplan Folkemøde og Allinge

00.16.00P20-0032

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Teknik- og Miljøudvalget	02-05-2016	9	

### Hvem beslutter

Teknik- og Miljøudvalget beslutter.

### Resumé

Center for Teknik og Miljø og Folkemødesekretariatet har siden årsskiftet arbejdet sammen med Allinge-Sandvigs borgere og erhvervsliv om, at prioritere idéer, forslag og konkrete projekter på grundlag af tre forslag til en helhedsplan for Folkemødet og Allinge. Dette arbejde udgør grundlaget for den videre proces med at udarbejde én samlet strategisk helhedsplan, der kan bruges som styringsredskab for udvikling og investering i de fysiske rammer for Folkemødet, Allinge og det omkringliggende landskab.

Den strategiske helhedsplan for Folkemødet og Allinge forventes, at være færdig i løbet af efteråret 2016.

Parallelt igangsættes en fundraisingproces for at muliggøre realisering af et eller flere af de prioriterede projektforslag inden Folkemødet 2017.

### Indstilling og beslutning

Teknik- og Økonomidirektøren indstiller,

- at der nedsættes en projektgruppe, som forankres i Center for Teknik og Miljø
- at den strategiske helhedsplan offentliggøres i efteråret 2016
- at arbejdet med at udvikle og detaljere kystpromenadeprojektet igangsættes
- at der fundraises for at muliggøre realisering af én eller flere faser af kystpromenadeprojektet
- at realisering af de udvalgte projekter indgår i de årlige budgetforhandlinger.

Teknik- og Miljøudvalget den 2. maj 2016:

Udvalget godkender indstillingen, idet den strategiske helhedsplan skal behandles politisk inden offentliggørelse. Udvalget beslutter derudover, at følgende hovedelementer i planen prioriteres:

- Helhedsplan for Cirkuspladsen
- Kyststien
- Husning af Folkemødesekretariatet

På udvalgsrådet i juni drøftes konkrete forslag fra administrationen inden for disse hovedelementer, så de kan indgå som opprioriteringsforslag til budget 2017.

## Sagsfremstilling

Tre tværfaglige teams bestående af arkitekter, byplanlæggere, eventfolk og andre rådgivere, har siden foråret 2015 arbejdet på hver deres forslag til en helhedsplan for Folkemødet og Allinge. De tre teams var valgt til opgaven efter prækvalifikation og skulle udarbejde et samlet forslag til en helhedsplan, som beskriver og illustrerer udfoldelsen af visionen for Allinge "den skalérbare by – med natur og events som drivkraft".

Ambitionen var således at bruge det store engagement omkring Folkemødet som drivkraft til at skabe en varig positiv effekt for Allinge-Sandvigområdet hele året. Desuden at understøtte, at nye tiltag i området både tilgodeser Allinge som helårsby, turistby og folkemødeby, tre "sæsoner" som naturligt stiller vidt forskellige krav til byens rammer.

Den 9. november 2015 blev forslagene til helhedsplaner for Folkemødet og Allinge offentliggjort i Domen i Allinge. Her præsenterede de tre teams, hver deres bud på Allinges og Folkemødets udvikling. De udpegede fagdommere fremhævede forslagernes kvaliteter og mangler, og gav deres anbefalinger til videre drøftelse og bearbejdning, jf. bilag 1 (evalueringsrapport). Der deltog ca. 120 interesserede borgere i arrangementet.

De tre planforslag var resultat af en etårig planlægningsproces finansieret af Realdania. Konkurrenceformen, et såkaldt parallelopdrag, betød bl.a., at der ikke skulle udpeges en vinder blandt de deltagende teams, og kommunen frit kan benytte idéer og forslag fra de tre gennemarbejdede forslag til helhedsplaner i udarbejdelsen af en samlet strategisk helhedsplan. Et parallelopdrag er desuden kendetegnet ved en høj grad af åbenhed, vidensdeling og borgerinddragelse.

Processen med at prioritere idéer, forslag og konkrete projekter på grundlag af tre forslag til helhedsplaner blev igangsat ved en workshop den 9. januar 2016. Workshopen havde ca. 75 deltagere fra Allinge-Sandvig området. Herefter blev der arbejdet videre med workshoppens resultat i tre borgerdrevne arbejdsgrupper med følgende temaer: 1) Infrastruktur, 2) Nordlandshallen og Cirkuspladsen og 3) Byrum. Arbejdsgruppernes deltagere har i første omgang primært beskæftiget sig med de konkrete fysiske idéer og forslag, med fokus på at finde de lettest realiserbare projekter. En sammenskrivning af det foreløbige resultat af gruppernes arbejde kan ses i bilag 2.

Parallelt har Folkemødesekretariatet/Foreningen Folkemødet påbegyndt realiseringen af nogle fagdommernes anbefalinger. Der er dannet en selvstændig forening/forretningsenhed til at drive og udvikle Folkemødet, og der arbejdes på at flytte Folkemødesekretariatet til Allinge i løbet af 2016.

## Fremtidig proces

Den videre bearbejdning og realisering af en strategisk helhedsplan for Folkemødet og Allinge må forstås som en proces, som forløber over flere år. Helhedsplanen vil blive et værdifuldt værktøj, som kan styre udviklingen og inspirere til fremtidige investeringer i området. Strategisk helhedsplanlægning er dog en kompleks størrelse og omfatter både fysiske og organisatoriske anbefalinger, og bredden spænder over alt fra skiltning i forbindelse med stisystemer til større anlægsprojekter og omorganisering af Folkemødet.

Fremtidig udvikling og investering i de fysiske rammer for Folkemødet, Allinge og det omkringliggende landskab skal så vidt muligt styres af følgende principper:

- Den skalérbare by – med natur og events som drivkraft.
- "De tre sæsoner" - Nye tiltag skal som udgangspunkt tilgodeses både helårsbyen, turistbyen og folkemødebyen.

- Forankring af Allinge som folkemødebyen.
- Sikre en bæredygtig udvikling (Bright Green Island – Bornholms Udviklingsstrategi 2016).
- Udvikling skal ske i samspil med Allingeboerne.

En strategisk helhedsplan for Folkemødet og Allinge vil bygge på ovenstående principper og forventes, at være færdig i løbet af efteråret 2016.

## **Organisering**

Der nedsættes en projektgruppe bestående af medarbejdere fra relevante centre i kommunen og Folkemødet med projektledelse i Center for Teknik og Miljø, Plan og Projekter. Udover en lokal forankring kræver det videre arbejde med udarbejdelsen af en strategisk helhedsplan og dens realisering over årene både menneskelige og økonomiske ressourcer.

På nuværende tidspunkt foreligger en hel del prioriterede projektforslag. Nogle er forholdsvis nemt realiserbare (fx tværgående stier og naturrum/uformelle mødesteder), andre kræver bearbejdning og projektering (fx anlæg af kyststipromenade og ombygninger på Kjærenæs og Møllenæs). Nogle projekter kræver store økonomiske midler andre vil eventuelt kunne udføres indenfor et driftsbudget.

Hvis den opmærksomhed projektet har fået i medier, fonde og erhvervsliv skal udnyttes til fulde kræver det investeringer. Dvs. at der arbejdes videre med at bl.a. fundraising og private partnere etc. Normalt kræver hovedparten af finansielle fonde mindst 50 % i medfinansiering.

## **Tidsplan**

### **2016**

- Der nedsættes en projektgruppe for det videre arbejde med den strategiske helhedsplan, som forankres i Center for Teknik og Miljø.
- Videre bearbejdning og sammenskrivning af den strategiske helhedsplan.
- Etablering af en trampesti samt naturrum/uformelt mødested ved Stadionvej i Allinge.
- Udvikling og detaljering af kystpromenadeprojektet med henblik på realisering af én eller flere faser inden Folkemødet 2017.
- Udvikling og bearbejdning af stinettet omkring Allinge-Sandvig.
- Der fundraises for at muliggøre realisering af én eller flere faser af kystpromenadeprojektet.

Den strategiske helhedsplan vil indeholde tidsplan for det fremtidige arbejde og realisering af helhedsplanen i 5 års og 10 års planer.

## **Økonomiske konsekvenser**

Tages op i forbindelse med de kommende budgetforhandlinger.

## **Supplerende sagsfremstilling og/eller Administrativ tilføjelse**

Bilag 1 Evalueringsrapport

Bilag 2 Sammenskrivning af borgergruppernes arbejde med prioriterede projekter

[Klik her for at se de tre forslag til Helhedsplan for Folkemødet og Allinge](#)

## **Punkt 10: Forslag til kommuneplantillæg nr. 10 for udvidelse af et lokalcenter ved Almindings Runddel, Rønne**

### **Bilag**

Bilag 1: Høringssvar fra Ole W. Kok-Hansen

Bilag 3: Høringssvar fra Erling Munk

Bilag 5: COWI's notat af 19. april 2016

Bilag 6: Forslag til kommuneplantillæg nr. 10 til kommuneplan 2013

Bilag 7: Forslag til lokalplan 087

Bilag 8: Miljøscreening af kommuneplantillæg og lokalplanforslag

Bilag 4: COWIs notat af 20. oktober 2015 om udvidet lokalcenter ved Almindings Runddel

Bilag 2: Høringssvar fra Anette Stæhr og Carsten West

Åbent punkt

## **10 Forslag til kommuneplantillæg nr. 010 og forslag til lokalplan nr. 087 for udvidelse af et lokalcenter ved Almindings Runddel, Rønne**

01.02.03P15-0004

<b>Behandling</b>	<b>Mødedato</b>	<b>Åbent punkt</b>	<b>Lukket punkt</b>
Teknik- og Miljøudvalget	02-05-2016	10	

### **Hvem beslutter**

Teknik- og Miljøudvalget indstiller  
Økonomi og Planudvalget indstiller  
Kommunalbestyrelsen beslutter

### **Resumé**

Kommunalbestyrelsen vedtog den 25. februar 2016 at indkalde idéer og forslag fra offentligheden forud for planlægning for en udvidelse af lokalcenteret ved Almindings Runddel. I høringsperioden er indkommet tre høringssvar, hvori der bl.a. stilles spørgsmålstejn ved de beregningsmetoder, der ligger til grund for planerne om udvidelse af lokalcenteret og sætter fokus på de mulige konsekvenser for detailhandelen i Rønnes bymidte og området omkring Snellemark.

Parallelt med de indkomne forslag er der udarbejdet et tillægsnotat af COWI af 19. april 2016, der redegør og argumenterer for, at lokalcenteret har opland til 2 x 1.000 m<sup>2</sup> til dagligvarebutikker foruden ca. 500 m<sup>2</sup> til salg på de to tankstationer.

Der er på den baggrund udarbejdet forslag til kommuneplantillæg og foretaget en miljøscreening, som muliggør etablering af 2 dagligvarebutikker på hver 1.000 m<sup>2</sup>, samt forslag til lokalplan for dagligvarebutik øst for Almindings Runddel.

### **Indstilling og beslutning**

Teknik- og Økonomidirektøren indstiller,

- a) at indholdet af de indkomne idéer og forslag drøftes,
- b) at forslag til kommuneplantillæg nr. 010 for udvidelse af et lokalcenter ved Almindings Runddel og forslag til lokalplan nr. 087 sendes i offentlig høring i 8 uger.

Teknik- og Miljøudvalget den 2. maj 2016:

Ad a) Drøftet.

Ad b) Indstillingen anbefales.

Bo Haxthausen kan ikke medvirke idet, de indkomne høringssvar bør lægges til grund for en afvisning af udvidelse af et overflødigt lokalcenter.

## Sagsfremstilling

Fristen for indsendelse af idéer og forslag til en udvidelse af lokalcenteret ved Almindings Runddel udløb den 21. marts 2016. Der er indkommet følgende tre idéer og forslag:

- 1) Med brev af 15. marts 2016 undrer Ole W. Kok-Hansen, Danbolig Rønne, sig over, at et opland til et lokalcenter kan ændre sig fra 2100 personer i COWI's rapport fra marts 2014 og i et efterfølgende notat opgøres til 3050 personer. Konkret peges desuden på behovet for etablering af en dagligvarebutik i Rønne Nord.

### *Bemærkninger fra Center for Teknik og Miljø*

Oplandet til et nyt lokalcenter er opgjort på forskellig vis i notaterne fra 2014-15. Den første opgørelse af det forventede opland fra 2014, der stammer fra "Detailhandelsanalyse Bornholm", baserede sig på et lokalcenter med én butik og to tankstationer, og her var vurderingen, at et sådant lokalcenter ville have et opland på ca. 2.100 beboere. I et opfølgende notat fra efteråret 2014 blev der foretaget en ny vurdering af oplandet, nu med udgangspunkt i et lokalcenter bestående af to butikker og to tankstationer. Her var vurderingen, at et sådant lokalcenter ville medføre et opland på ca. 3.050. Begge disse skøn var med udgangspunkt i anslåede oplande.

I oktober 2015 blev der på Erhvervsstyrelsens foranledning udarbejdet en mere detaljeret GIS-analyse, hvor oplandet blev opgjort efter en metode om 'korteste køreafstande'. I denne analyse blev oplandet anslået til at omfatte ca. 3.510 personer. Hvis ikke der etableres en ny dagligvarebutik i Rønne nord anslås oplandet at være større – ca. 3.840 beboere.

Oplandets størrelse er således opgjort på forskellig vis, men disse forskelle har afsæt i ændrede præmisser mht. lokalcentrets størrelse og et ønske om større nøjagtighed i estimering af oplandet.

- 2) Med brev af 21. marts 2016 tilkendegiver Anette Stæhr og Carsten West, P/S Bornholm Invest, på vegne af Snellemarkcentret (SmC), at de mener kommunen med den foreslåede udvidelse af lokalcenteret ved Almindings Runddel modarbejder sine egne overordnede byudviklingsmål om at skabe grundlag for et levende handelsliv i Rønne Bymidte ved at inddrage havnens og Snellemarks potentialer. De opfordrer til en klar stillingtagen i forhold til, hvorvidt ønsket er at realisere den planlagte bymidte og havneudviklingspolitik eller en decentral lokalcenterpolitik. Mht. analysegrundlaget, der ligger til grund for centerudvidelsen, stilles spørgsmålstegn ved COWI's resultater, der ses som et partsindlæg i sagen. Der opfordres til, at udvidelsen af det nye lokalcenter afvises eller, at der igangsættes a) en uvildig detailhandelsanalyse for lokalcenteret ved Almindings Runddel, b) en detailhandelsanalyse af en udvikling af havne- og Snellemarkområdet og c) som supplement udarbejdes en mere detaljeret plan for realiseringen af kommunens bymidtepolitik.

### *Bemærkninger fra Center for Teknik og Miljø*

COWI har redegjort for forbrugsgrundlaget til et nyt lokalcenter på op til 2.500 m<sup>2</sup> i detailhandelsanalyser fra oktober 2015, og senest refereret i et notat af 19. april 2016. Af COWI's beregninger fremgår det, at lokalcentret vil være nærmeste dagligvarehandelsmulighed for ca. 3.510 personer. Det konkluderes i notatet af d. 19. april 2016, at: "Det er derfor rimeligt at antage, at der er grundlag for to dagligvarebutikker på hver 1.000 m<sup>2</sup> foruden de eksisterende tankstationer på samlet ca. 500 m<sup>2</sup> ved Almindings Runddel – altså samlet 2.500 m<sup>2</sup> til dagligvarehandel"

Bygherre har valgt COWI som rådgiver til at udarbejde detailhandelsanalyserne, idet COWI for Bornholms Regionskommune tidligere har udarbejdet "Detailhandelsanalyse Bornholm".

- 3) Med brev af 21. marts 2016 tilkendegiver Erling Munk, bilhuset Mogens Elmer A/S (nabo til lokalplanområdet), at det vil være godt med en REMA 1000-butik, og at det bør tillægges vægt, at REMA 1000 selv ønsker en butik med netop denne placering.

*Bemærkninger fra Center for Teknik og Miljø*

Ingen bemærkninger.

De indkomne ideer og forslag foreslås drøftet forud for stillingtagen til forslag til kommuneplantillæg nr. 010 for udvidelse af lokalcenter ved Almindings Runddel og forslag til lokalplan nr. 089.

Kommunalbestyrelsen har tidligere offentliggjort et forslag til Kommuneplantillæg nr. 01 til Kommuneplan 2013, der bl.a. muliggjorde to nye butikker på hver 1.000 m<sup>2</sup> i et nyt lokalcenter ved Almindings Runddel i Rønne foruden de to tankstationer ud til samme runddel. I Kommuneplantillæg nr. 1 blev den samlede arealramme til butiksformål fastlagt til 1.500 m<sup>2</sup>.

I forbindelse med vedtagelse af Lokalplan nr. 083 blev Kommuneplantillæg nr. 04 vedtaget, med en afgrænsning svarende til afgrænsningen af 'Lokalcenter Almindings Runddel' i Kommuneplantillæg nr. 01. I Kommuneplantillæg nr. 04 fastholdes arealrammen til butiksformål til 1.500 m<sup>2</sup>, og der udlægges et nyt rammeområde 101.C.10. Kommuneplantillæg 04 er således en konkretisering af det overordnede Kommuneplantillæg nr. 01.

Baggrunden og grundlaget for igangsætning af forslag til lokalplan nr. 087 og forslag til kommuneplantillæg nr. 010 er, at REMA 1000, som ønsker at opføre en dagligvarebutik nord for Åkirkebyvej, i forbindelse med gennemførelse af Lokalplan nr. 083 og Kommuneplantillæg nr. 4, blev opfordret til at tilvejebringe en redegørelse, som kommunen kunne benytte som grundlag for yderligere planlægning, således at lokalcentret kunne udvides med endnu en dagligvarebutik på 1.000 m<sup>2</sup>. COWI har i en redegørelse af 20. oktober 2015 vurderet, at effekten af et lokalcenter ved Almindings Runddel med i alt 2.500 m<sup>2</sup> butiksareal navnlig vil kunne mærkes hos SuperBrugsen på Sagavej og hos NETTO ved Almindings Runddel, mens effekten for butikkerne i Rønne bymidte vil være begrænset.

Det er en statslig interesse, at eksisterende bymidter styrkes som levende og varierede handelscentre. Erhvervsstyrelsen vurderer, at formuleringerne i COWI's redegørelse af 20. oktober 2015 gør, at udlægget af det ønskede lokalcenter på i alt 2.500 m<sup>2</sup> butiksareal ikke giver grundlag for at antage, at den foreslåede planlægning vil stride imod de overordnede statslige interesser, som styrelsen varetager. Erhvervsstyrelsen påser ikke, om retlige forhold i kommunens planlægning i øvrigt bliver overholdt.

Forslag til kommuneplantillæg nr. 010 muliggør en udvidelse af det eksisterende lokalcenter ved Almindings Runddel med yderligere 1.000 m<sup>2</sup> butiksareal til i alt 2.500 m<sup>2</sup>. Allerede godkendte lokalplan nr. 083 fastsætter bestemmelser for dagligvarebutik m.v. syd for runddelen og forslag til lokalplan nr. 087 fastsætter bestemmelser for dagligvarebutik m.v. øst for runddelen.

Lokalplanområdet udlægges til centerformål med mulighed for etablering af bl.a. dagligvarebutikker og servicevirksomheder samt liberale erhverv. Trafikalt forudsættes bl.a. at der kan etableres udkørsel til Åkirkebyvej og Almindingsvej. Lokalplanen indeholder derudover bestemmelser vedr. bl.a. bebyggelse, beplantning og parkeringsforhold.

Den nye dagligvarebutik ønskes placeret nord for Åkirkebyvej ved Almindings Runddel. Etableringen forudsætter, at den eksisterende bebyggelse nedrives, dog med undtagelse af den eksisterende transformerstation, som vil blive stående.

Planforslagene er screenet for pligt til miljøvurdering i henhold til lov om miljøvurdering af planer og programmer. På baggrund af screeningen vurderes det, at planen ikke skal miljøvurderes.

**Økonomiske konsekvenser**

Ingen

**Supplerende sagsfremstilling og/eller  
Administrativ tilføjelse**

-

# **Punkt 11: Evt. iværksætning af planlægning for Blandet boligområde ved Svanevang**

## **Bilag**

Ansøgning fra Svaneke Shipping ApS

Åbent punkt

## **11 Evt. iværksætning af planlægning for blandet boligområde ved Svanevang**

01.02.05P21-0394

<b>Behandling</b>	<b>Mødedato</b>	<b>Åbent punkt</b>	<b>Lukket punkt</b>
Teknik- og Miljøudvalget	02-05-2016	11	

### **Hvem beslutter**

Teknik- og Miljøudvalget beslutter.

### **Resumé**

En virksomhed anmoder om at to ejendomme ved hjørnet af Korshøje og Storegade i Svaneke planlægges til blandede boligformål. Der har nu været indkaldt ideer og forslag i 4 uger, og der er inden for fristen modtaget en henvendelse fra Byforeningen Svaneke's Venner. På baggrund heraf anbefales iværksæt af planlægning med blandede helårsboliger/fritidsboliger.

### **Indstilling og beslutning**

Teknik og økonomidirektøren indstiller,

- at der besluttet udarbejdelse af forslag til lokalplan og kommuneplantillæg for området, med indhold svarende til alternativ 2.

Teknik- og Miljøudvalget den 2. maj 2016:

Indstillingen godkendt.

### **Sagsfremstilling**

Svaneke Shipping ApS har erhvervet flere ejendomme langs Korshøje i Svaneke. 2 af ejendommene (matr. 8a og 8b, Svaneke markjorder) ønskes udtaget af det lokalplanlagte erhvervsområde Svanevang med en ny lokalplan, der muliggør én af to løsninger:

Alternativ 1) Eksisterende boligbebyggelse på matr. 8a bibeholdes (én helårsbolig og 4 små fritidsboliger) En bevaringsværdig tidligere savværksbygning på 2,5 etager på matr. 8b foreslås om-indrettet til 5-7 fritidsboliger/helårsboliger uden bopælspligt.

Alternativ 2) Eksisterende boligbebyggelse på matr. 8a bibeholdes (én helårsbolig og 4 små fritidsboliger) En bevaringsværdig tidligere savværksbygning på 2,5 etager på matr. 8b om-indrettes med 2 helårsboliger i stueetagen samt 3-4 fritidsboliger/helårsboliger uden helårspligt i overetagerne.

Forslagenes gennemførelse forudsætter i begge tilfælde udarbejdelse af både lokalplan og kommuneplantillæg. I relation til det sidste er der gennemført indkaldelse af ideer og forslag i 4 uger.

### **Behandling af indkomne forslag**



## **Punkt 12: Bekæmpelse af rynket rose**

Åbent punkt

## 12 Bekæmpelse af rynket rose

01.13.29P20-0002

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Teknik- og Miljøudvalget	02-05-2016	12	

### Hvem beslutter

Teknik- og Miljøudvalget indstiller.  
Økonomi- og Planudvalget indstiller.  
Kommunalbestyrelsen beslutter.

### Resumé

Teknik- og Miljøudvalget ønsker forslag til finansiering af bekæmpelse af rynket rose uden brug af sprøjtemidler.

### Indstilling og beslutning

Teknik- og økonomidirektøren indstiller,

- at udvalget tager stilling til de økonomiske konsekvenser.

Teknik- og Miljøudvalget den 2. maj 2016:

Udvalget anbefaler, at der ophøres med bekæmpelse af rynket rose i 2016 med sprøjtemidler, og at bekæmpelse alene gøres på det hidtidige mekaniske niveau.

Carsten Scheibye kan ikke medvirke.

Torben Rønne-Larsen kan ikke medvirke, idet han anser beslutningen for ulovlig, da der ikke er noget nyt i sagen.

### Sagsfremstilling

Teknik- og Miljøudvalget har den 4. april 2016 vedtaget, at de ønsker forslag til finansiering af bekæmpelse af rynket rose uden brug af sprøjtemidler forelagt på næste møde.

Teknik- og Miljøudvalget har den 4. januar 2016 og Kommunalbestyrelsen den 28. januar 2016 godkendt, at kommunen bekæmper rynket rose på alle sine arealer via en kombineret kemisk og mekanisk bekæmpelse. Bekæmpelsen tilrettelægges således, at kystnære arealer og naturmæssige værdifulde arealer prioriteres højest. Forslaget holdes indenfor driftsrammen.

### Økonomiske konsekvenser

Det samlede forbrug inden for de grønne områder var i 2015 3.921.092 kr. samt 824.992 kr. til ejendomsskat og 525.749 kr. til aflønning af driftsansvarlig, i alt 4.220.335 kr.

Forbrug 2012-2015 Grønne områder (fra Screening af det tekniske område marts 2016)

<b>Forbrug 2012-2015 - Grønne områder - med kommentarer</b>	<b>2012</b>	<b>2013</b>	<b>2014</b>	<b>2015</b>
Tømning af affaldsstativer	212.135	160.893	148.287	162.585
Driftsadministration (løn til driftsansvarlig)	0	0	0	525.749
Fællesudgifter (licenser, abonnementer, IT, kørselsgodtgørelse, rejser, tværgående aktiviteter mv)	105.041	107.144	55.392	46.613
Medfinansiering projekter		200.000		
Legepladser (alene legeredskaberne samt faldunderlag)	319.500	426.091	482.458	344.837
Bekæmpelse af invasive arter	139.597	154.478	160.762	202.583
Ejendomsskat	445.506	806.839	589.648	824.992
Grønne områder (vedligeholdelse af grønne områder)	3.364.000	3.138.094	3.253.449	3.525.663
Samlet forbrug	4.585.779	4.993.539	4.689.996	5.633.022
Indtægter udleje af arealer	1.408.707	1.532.710	1.501.271	1.412.687
Nettobudget	3.177.072	3.460.829	3.188.725	4.220.335
Nedestående aktiviteter hører til Grønne områder, men der ikke opgjort hver for sig:				
Klipning af græs, pasning af blomster og øvrigt gartnerarbejde				
Grusveje (lapning af huller)				
Renholdelse (fejning og opsamling af affald på arealer)				
Broer og bygværker (ganske få)				
Grøfter (oprensning af grøfter, og rep. af rørlagte strækninger)				
Anden afvanding (vedligeholdelse af ledningsanlæg byer)				
Ukrudtsbekæmpelse (pestisidfri)				
Vedligeholdelse af træer				
Udstyr (bænke, cykelstativer, affaldsstativer, m.m.)				
Restepladser (vedligeholdelse af restepladser ved naturområder)				

Hvis omkostningerne til bekæmpelse af rynket rose skal findes indenfor driftsrammen af de grønne områder, vil det have betydelige konsekvenser for driftsområdet. For at lave omprioriteringer på 200.000 kr. indenfor de grønne områder for at bekæmpe rynket rose mekanisk vil det kræve tiltag som at:

1. lukke halvdelen af de 44 kommunale legepladser.
2. lukke de grønne områder i Gudhjem-Melsted og Østermarie eller
3. lukke 2/3 af de grønne områder i Nexø.

Alternativer til at omprioritere indenfor de grønne områder kunne være, at Teknik- og Miljøudvalget fandt pengene andre steder i udvalgets budget eller i kommunalbestyrelsens budget.

Kommunen kan også vælge at fastholde bekæmpelse på det samme niveau som i dag, således at rynket rose fortsat spreder sig på de kommunale arealer, men at man bekæmper den enkelte steder.

### **Supplerende sagsfremstilling og/eller Administrativ tilføjelse**

Budgettet til bekæmpelse af invasive arter var i 2015 på 160.000 kr. Det er steget støt de sidste ti år. Ud over forsøget i Osand og Næs har vi ikke bekæmpet rynket rose på de kommunale arealer. Forvaltningen er ud fra forsøgsprojektet kommet med forslag til, hvordan rynket rose indenfor driftsrammen af de grønne områder kan udryddes på de kommunale arealer via en systematisk bekæmpelse mekanisk og med sprøjtemidler.

Grundvandsgruppen i Teknik og Miljø har vurderet konsekvensen af bekæmpelsen for drikkevandet og har vurderet, at der med det konkrete forslag ikke var grund til bekymring, da bekæmpelsen foretages på kystnære arealer, hvor man ikke indvinder drikkevand, da der er for kort afstand til de saltførende lag.

Ifølge skovfoged Morten Moesgård Ravnholt, Naturstyrelsen Bornholm så bekæmper Naturstyrelsen Bornholm rynket rose på Hammerknuden ved en kombination af afgræsning og udpining ved slåning. Hammerknuden er i forvejen indhegnet, fordi der udføres natur- og landskabspleje. Af øvrige kystnære arealer har Naturstyrelsen Blykobbe Plantage, hvor der i dag ikke sker bekæmpelse, samt et areal på sydkysten syd for Pedersker hvor der heller ikke bekæmpes rynket rose.

## **Punkt 13: Fjernvarmeprojekt for Rø**

Åbent punkt

## 13 Fjernvarmeprojekt for Rø

13.03.01P19-0008

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Teknik- og Miljøudvalget	02-05-2016	13	

### Hvem beslutter

Teknik- og Miljøudvalget beslutter.

### Resumé

OK Entreprise har fremsendt projektforslag for fjernvarmeforsyning af Rø til kommunens godkendelse.

### Indstilling og beslutning

Teknik- og økonomidirektøren indstiller,

- at projektforslaget udsendes til Østkraft, RVV og Bornholms Forsyning med en høringsfrist på 4 uger.
- at sagen efter høringsperioden på ny kommer til behandling i udvalget med henblik på en indstilling til kommunalbestyrelsen om den endelige projektgodkendelse.

Teknik- og Miljøudvalget den 2. maj 2016:  
Indstillingen godkendt.

### Sagsfremstilling

Projektforslaget omhandler fjernvarmeforsyning af Rø fra et nyopført 750 kW træflisvarmeværk.

I forbindelse med projektforslaget vil det være muligt at forsyne Bornholms Kunstmuseum og eventuelt fremtidige udvidelse, der ligger i umiddelbar tilknytning til området som projektforslaget omhandler. Endelig vil det være muligt at forsyne Kunstmuseet med fjernkøling.

Projektforslaget forudsætter frivillig tilslutning. Projektet vil kun blive realiseret, hvis der opnås tilslutning af ca. 60 % af samtlige potentielle kunder. Det forudsættes desuden, at alle kommunale bygninger i områderne tilsluttes. Projektet forventes igangsat i august 2016 og afsluttet i juni 2017. Det forudsættes desuden, at der kan opnås kommunegaranti.

Endelig forudsætter projektforslaget, at der nedlægges elvarmeforbud i forsyningsområdet, jf. Energiministeriets brev af 6.5.1994 til alle kommunalbestyrelser.

Projektforslaget er udarbejdet i henhold til Varmeforsyningsloven: Lovbekendtgørelse nr. 1307 af 24.11.2014, og Bekendtgørelse nr. 1124 af 29.9.2015: "Projektbekendtgørelsen".

Bekendtgørelsen indeholder anvisninger om indholdet i projektforslag samt om kommunens godkendelse. Det fremgår bl.a., at kommunalbestyrelsen inden godkendelse af projektet skal foretage en energimæssig, samfundsøkonomisk og miljømæssig vurdering af projektet, også i forhold til varmeplanlægningen (dvs. Varmeplan Bornholm, 2013) og den fysiske planlægning (Regionkommuneplanen og lokalplaner).

Da der ikke er tale om tilslutningspligt, arealafståelser e.l., skal projektforslaget ifølge projektbekendtgørelsens § 25 alene udsendes til høring hos de berørte forsyningsselskaber med 4-ugers frist. På denne baggrund foreslår Teknik og Miljø, at forslaget sendes i høring hos Østkraft, RVV og Bornholms forsyning, da fusionen af Østkraft og Bornholms Forsyning ikke er gennemført endnu.

#### Teknik og Miljø har følgende vurdering af projektforslaget for Rø

- Projektet er i overensstemmelse med Varmeplan Bornholm 2013.
- Projektforslaget er udarbejdet i henhold til varmemforsyningsloven og projektbekendtgørelsens bestemmelser.
- Projektet er fordelagtigt ud fra et brugerøkonomisk synspunkt. Der vil være en 20 % besparelse i forhold til oliefyring. Der er regnet med en oliepris på 6,8 kr. liter.
- Projektet giver et samfundsøkonomisk overskud på henholdsvis 0,9 mio. kr. ved 60 % og 2,7 mio. kr. ved 90 % tilslutning.
- Projektet giver et Ø-økonomisk overskud på henholdsvis 9 mio. kr. ved 60 % og 15,5 mio. kr. ved 90 % tilslutning.
- Miljømæssigt vil projektet give en reduktion af CO<sub>2</sub> på 535 tons/år ved 90 % tilslutning.

Det kan anbefales, at projektet godkendes.

#### **Økonomiske konsekvenser**

-

#### **Supplerende sagsfremstilling og/eller Administrativ tilføjelse**

-

## **Punkt 14: Status på byggesager og tiltag april 2016**

Åbent punkt

## 14 Status på byggesager og tiltag april 2016

02.00.00P05-0006

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Teknik- og Miljøudvalget	02-05-2016	14	

### Hvem beslutter

Teknik- og Miljøudvalget beslutter.

### Resumé

Der er anmodet om et notat, der beskriver status på sager i byggesagsbehandlingen samt en beskrivelse af tiltag for at mindske sagsbunkerne.

Der er i 2016 samlet set forekommet en stigning på 36 byggesager svarende til ca. 14 % fordelt med 18 sager på Småhuskontoret, 5 på erhvervskontoret og 13 på bevaringskontoret.

### Indstilling og beslutning

Teknik- og Økonomidirektøren indstiller,

- at orienteringen tages til efterretning.

Teknik- og Miljøudvalget den 2. maj 2016:

Taget til efterretning, idet udvalget ønsker en opfølgning på kommende møde.

### Sagsfremstilling

Der er udarbejdet en opgørelse over antallet af aktive byggesager ved månedsskift i 2016 startende ved årsskiftet.

Opgørelse over aktive byggesager:

	31-12-2015	31-01-2016	29-02-2016	31-03-2016
Sager i alt	255	270	287	291
Småhuskontoret	52	58	66	70
Erhvervskontoret	117	117	133	122
Bevaringskontoret	86	95	88	99

Der er samlet set sket en stigning på 36 sager svarende til en stigning på ca. 14 % fordelt med 18 sager på småhuskontoret, 5 på erhvervskontoret og 13 på bevaringskontoret.

## Tiltag:

Den 1.april 2016 er Teknik og Miljø omorganiseret, således at der nu er 3 team bestående af borger, erhverv samt Plan og projekter.

Det betyder at småhuskontoret og bevaringskontoret er i borgerteamet, og erhvervskontoret er i erhvervsteamet.

Alle 3 teamlederstillinger er nu besat, og der er tilknyttet koordinatore til de enkelte teams, således at erhvervskontoret har en koordinator og småhuskontoret og bevaringskontoret tilsammen har en koordinator.

Samlet set betyder det, at byggesagsbehandling fra 1. april har fået et betydeligt løft i ledelsesstøtten. Det vil sikre, at det er flere ressourcer til at sørge for en god fordeling af indkomne sager, så der ikke opstår ophobninger af sager hos enkelte medarbejdere.

Den 12. april 2016 er det besluttet, at den enkelte medarbejder i erhvervskontoret hurtig efter sagstildelingen på det ugentlige postmøde om torsdagen, vil udsende de tildelte sager i høring til relevante personer i huset. Det vil betyde, at resten af Teknik og Miljø hurtigt får viden og mulighed for at vurdere, om sagen kræver andre typer af godkendelser. Der sættes en frist på 14 dage på at give en tilbagemelding. Det er frivilligt om man foretager udsendelsen personligt eller via mail.

Der kan i dag gå et stykke tid, før sagen gennemgås efter tildeling. Det skyldes, at det ofte er en væsentlig del af sagsbehandlingen at sætte sig ind i sagen og gennemgå sagens akter for mangler, samt om andre sagsområder skal give godkendelser. Der vindes således tid i den samlede sagsbehandlingstid, samtidigt med at erhvervskontoret skal bruge mindre tid på at vurdere, om andre skal give godkendelser. Andre dele af huset får hurtigere kendskab til sagerne.

## **Økonomiske konsekvenser**

-

## **Supplerende sagsfremstilling og/eller Administrativ tilføjelse**

-

## **Punkt 15: Rottebekæmpelse på Bornholm**

Åbent punkt

## 15 Rottebekæmpelse på Bornholm

09.13.01K08-0108

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Teknik- og Miljøudvalget	02-05-2016	15	

### Hvem beslutter

Teknik- og Miljøudvalget beslutter.

### Resumé

Bornholms Regionskommune, Teknik og Miljø forestår rottebekæmpelsen på Bornholm. Gennem de seneste år er der sket en stigning i udgiftsniveauet til rottebekæmpelsen og dermed stigende gebyr for borgerne.

Der er behov for, at der i gang sættes et politisk arbejde for at forbedre vilkårene for rottebekæmpelsen fremover.

### Indstilling og beslutning

Teknik- og økonomidirektøren indstiller,

a) At orienteringen tages til efterretning.

b) At det drøftes, hvorledes der kan igangsættes et politisk arbejde for forbedrede vilkår for rottebekæmpelsen fremover.

Teknik- og Miljøudvalget den 2. maj 2016:

Ad a) Orienteringen taget til efterretning.

Ad b) Administrationen udarbejder et tekstforslag, som udvalgsmedlemmerne kan bruge til at bringe problemstillingen op i nationale fora.

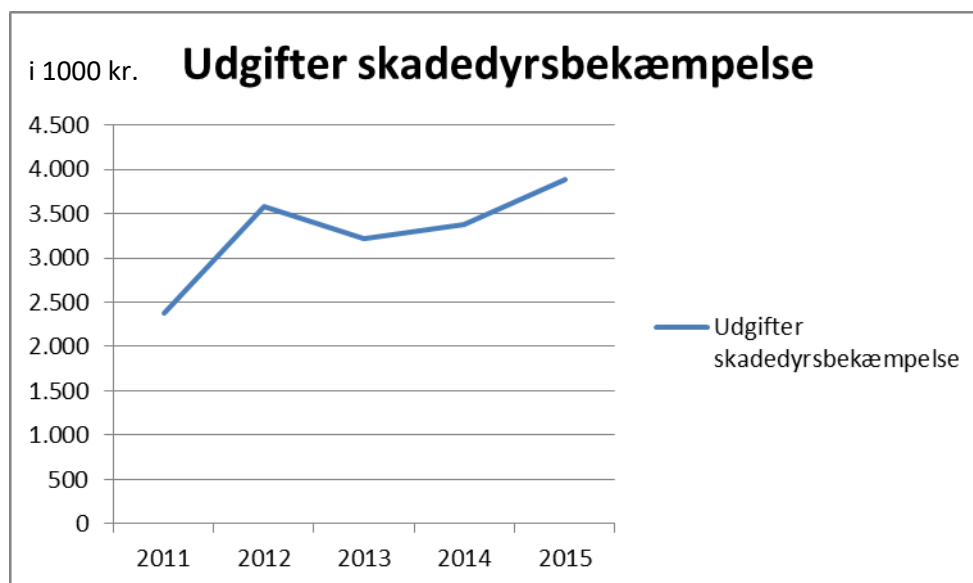
### Sagsfremstilling

Rotter er skadedyr, der kan forvolde skader på kloakker og ejendomme, når de søger efter mad og levesteder. Det største problem med rotter er dog, at de kan være smittebærere af mange sygdomme, der kan smitte mennesker og husdyr. Rotter har en enestående evne til at tilpasse sig bl.a. til menneskeskabte omgivelser, og det gør bekæmpelse af dem til en stadig udfordrende opgave.

Bornholms Regionskommune, Teknik og Miljø forestår rottebekæmpelsen på Bornholm. Gennem de seneste år er der sket en stigning i udgiftsniveauet til rottebekæmpelsen, og dermed et stigende gebyr for borgerne. Baggrunden for dette skal findes i et stigende antal rotteanmeldelser, samt en ændret lovgivning på området.

Skadedyrsbekæmpelsen er gebyrfinansieret, hvorved de opkrævede gebyrer skal dække udgifterne til bekæmpelsen. Gebyret opkræves i forbindelse med ejendomsskatten og fastsættes i forbindelse med budgetforhandlingerne for det kommende budgetår.

I de senere år er der sket en stigning i udgifterne til skadedyrsbekæmpelsen, som det ses af nedenstående diagram. Gebyret har i over de sidste 5 år varieret fra 0,08 promille til 0,13 promille. Gebyret blev sat ned i 2012 som følge af overskud i 2011 og de foregående år, men er siden løbende hævet, idet udgifterne samtidig begyndte at stige. Således skal gebyret for de kommende år også dække underskud fra de foregående år.



Årsagerne til de øgede udgifter skal findes både i antallet af anmeldelser og de ændrede lovmæssige rammer for bekæmpelsen.

Der er fra 2011 til 2015 sket en stigning i rotte-anmeldelserne. I 2011 blev det besluttet, at alle kommuner skulle modtage rotteanmeldelser digitalt. I den forbindelse steg antallet af anmeldelser fra 2800 til 4000 stk. Denne forøgelse gav anledning til, at det blev ændret, hvordan der blev anmeldt på nettet, således at dobbeltanmeldelser blev reduceret. Antallet af anmeldelser i de følgende år ligger dog fortsat højere end antallet i 2011, som det ses af nedenstående tabel.

År	2011	2012	2013	2014	2015
Antal anmeldelser	2.781	4.021	3.903	3.771	4.204

Stigningerne i anmeldelserne kan skyldes flere forhold. Som eksempler kan nævnes:

- Det "varme" vejr
- Majsmarker, hvor der efterlades en bræmme til vildtet
- Vildtfoderpladser, hvor der ikke må bekæmpes pga. ændret lovgivning
- Talrige skjulesteder og rigelige mængder af føde, der ofte findes i og omkring bygninger, ensilage- og foderpladser på aktive landbrugsbedrifter
- Beboelsesejendomme i landzone med mindre dyrehold, f.eks. høns eller kaniner,
- Kommunen slår ikke grøftekanterne, hvilket gør det svært for de rovdyr, der lever af rotter, at jage rotterne. Den reducerede slåning af grøftekanterne er gavnlig for nogle dyr, men resulterer også i at rotterne kan gemme sig i det høje græs.

Ovenstående relaterer sig hovedsageligt til anmeldelser fra ejendomme i det åbne land, der også udgør den største andel af de samlede anmeldelser. Ses der på rotteanmeldelser i byzone, er der i 2015 anmeldt rottetilhold på 1231 ejendomme. Her er udfordringerne blandt andet defekte kloakker på private stikledninger. Teknik og Miljø oplever, at der findes mange kloakledninger, og private stikledninger, som er gamle og trænger til en reovering, og hvor grundejerne ikke er opmærksomme på vedligeholdelsespligten og at få dette foretaget, førend rotterne trænger ind i huset. Dette medfører endvidere, at de kommunale rottefængere bruger forholdsmæssigt meget tid på at finde fejl eller brud på stikledningen, for at lokalisere hvorfra rotterne kommer.

Senest er der observeret problemer med, at der kommer rotter ind via fjernvarmeledningerne, idet Bornholms Forsyning ikke har været opmærksom på vigtigheden af at lukke hullerne omkring rørindføringen korrekt.

Der har været iværksat nogle tiltag for at imødekomme antallet af anmeldelser. Blandt andet blev der indført telefontid 2 gange ugentligt, hvor det ikke længere var rottefængerne direkte, der kunne kontaktes. Dette var for at effektivisere rottefængernes arbejdstid.

Derudover har der i forbindelse med 3 brud på forsyningens kloakledninger været varslet påbud, for at sikre at skaderne er blevet udbedret.

#### Ny lovgivning

Samtidig med ovenstående er der indført en ny lovgivning på området, der har betydet ændringer for måden at bekæmpe på. Dette har blandt andet betydet, at der skal bruges mere tid på den enkelte bekæmpelse.

I henhold til lovgivningen skal der ved bekæmpelse af rotter med kemiske midler (antikoagulanter) anvendes antikoagulant med det svageste aktivstof først. Bornholms Regionskommune har i en årrække brugt Coumatetralyl (1.generations antikoagulerende gift), som udgik i juli 2013. Som følge af, at det ikke længere var muligt, at anvende Coumatetralyl indgik Bornholm i et forsøg, hvor giften Chlorophacinon (1.generations antikoagulerende gift) blev testet. Formålet med forsøget var, at afprøve Chlorophacinon i et afgrænset område (Bornholm), inden den blev godkendt i hele Danmark.

Anvendelse af Chlorophacinon betyder, at der skal bruges dobbelt så meget gift som før (da den dødelige koncentration er svagere). Dertil er reglerne samtidigt ændrede, således at der nu kun må lægges i alt 200 gram gift i foderkasserne. Dette betyder, at rottefængerne oftere skal ud og tjekke foderkasserne, og dermed øges udgiften. Det skyldes, at kasserne skal genopfyldes inden der er gået for lang tid for ikke at risikere, at der udvikles resistens. Ved afslutning af en bekæmpelse skal rottefængerne ud på stedet og fjerne den resterende gift. Forbruget skal beregnes og registreres i it-system, hvilket også er tidskrævende.

I 2015 kom der nye regler vedrørende udlægningen af gift. Reglerne blev strammet, således at der ikke længere må bekæmpes i åbent land, men alene op til 10 m fra ejendommens bygninger.

For at anskueliggøre dette visuelt er der på billedet herunder udlagt en 10 m zone omkring ejendommene. Inden for 10 m zonen må der foretages rottebekæmpelse. Som det fremgår af billedet betyder det således at der ikke kan foretages bekæmpelse i baghave, op til skov eller ud til marker.



Når kommunen ikke længere må bekæmpe med gift i åbent land, eksempelvis i grøftkanter eller ved foderpladser, kan det betyde at rottebestanden vil stige i det åbne land. Teknik og Miljø vil have sværere ved at bekæmpe rotterne, når de kommer ind til bygningerne/ejendommene, pga. et øget rottetryk.

De nye lovkrav er ligeledes skærpende i forhold til fremgangsmåden i forbindelse med at kommunen foretager besøg og rottebekæmpelse på en ejendom. Det er nu et krav, at der altid skal være en person til stede, når rottefængerer kommer på besøg og udfører rottebekæmpelse på en ejendom. Hvis ejeren ikke kan være til stede, skal der være en repræsentant for ejeren til stede, så der kan informeres om evt. giftudlægning.

Vi oplever, at mange borgere ikke har mulighed for eller ønsker at tage fri fra arbejde for at være hjemme ved et rottebesøg, og heller ikke har mulighed for at skaffe en repræsentant. Dette kan betyde, at borgerne undlader at anmelde rotteproblemet eller først anmelder i det øjeblik, hvor rotterne er flyttet ind i ejendommens bygninger. I sådanne situationer medfører det, at Teknik og Miljø's udgifter til bekæmpelsen stiger, idet rotteproblemet kan være blevet stort, og bekæmpelsesindsatsen kan blive vanskeliggjort af at rotterne er inde i boligerne. I boligerne kan kun bekæmpes med smæk- og levende-fælder, hvilket er arbejdskrævende, idet de skal tilses med jævne mellemrum.

Som det fremgår af ovenstående, er Teknik og Miljø udfordret på en lang række punkter pga. ny lovgivning. Det skal dog siges, at Teknik og Miljø også er lykket med rottebekæmpelsen på mange punkter, men der er forsat noget at arbejde videre med lokalt, blandt andet har Teknik & Miljø fokus på følgende 3 punkter:

1. "Døde ledninger", der opstår ved ændring af kloakering, fx når Bornholms Forsyning flytter kloakledninger fra "baghave" til vej, og lader borgerne selv stå med ansvaret for at få fjernet den gamle ledning. Eller når Bornholms Forsyning har "åbne" ledninger, der løber igennem haver og ud til vandløb.

2. Rottebekæmpelse i boliger, hvor en genhusning af beboeren eventuel er påkrævet på grund af sundhedsrisikoen ved rottetilholdet i boligen. Her skal der ske et samarbejde evt. med familie eller med anden kommunal myndighed.
3. Information til ældreområdet samt psykiatri og handicap om sporing af rotter. Her er der fokus på formidling til de forskellige personalegrupper, der kommer i private hjem, således at hele den kommunale sektor bliver bedre til at konstatere om der evt. er rotter i en bolig, og være opmærksomme på at anmeldelse af rotter skal ske straks det ses. Med en indsats på dette område kan det forhåbentlig sikres, at der kun sjældent skal ske genhusning i forbindelse med en rottebekæmpelsessag.

Samtidig med at der arbejdes videre med udfordringerne, skal der afvikles på det underskud, der er akkumuleret over de sidste år. Promillen er med budget 2016 sat op til 0,15 og giver et samlet budget på 4,3 – 4,4 mio. kr. Udgifterne i årets første måneder er på niveau med de sidste måneder i 2015, men højere end samme periode tidligere år. Der er dermed udsigt til at det bliver et langt træk at få bragt balance i indtægter og udgifter.

Reglerne for skadedyrsbekæmpelse er fastsat på landsplan og således gældende for alle kommuner. Teknik og Miljø samarbejder med Næstved, Herlev, Gentofte, Rødovre og Glostrup kommuner. I dette samarbejde er der særligt fokus på problematikkerne:

- Bekæmpelse i og omkring bygninger
- Bekæmpelse op til 10 m fra ejendomme,
- Mængderne max må være 200gr. i hvert depot
- At borgeren skal være hjemme, eller at der skal være en repræsentant ved besøget.

Dertil er det ønskeligt, at der indledes en dialog med KL på området for derigennem at søge at få ændringer igennem.

Som beskrevet i forudgående orientering, er der ændret på en række punkter i lovgivningen, der har ændret på den måde der bekæmpes rotter på. Det forsøges inden for de nuværende rammer at finde de bedste løsninger, og vi evaluerer løbende på vores metoder og muligheder for at optimere bekæmpelsen, men har et ønske om at få gennemført ændringer på især ovenstående punkter.

### **Økonomiske konsekvenser**

Ingen

### **Supplerende sagsfremstilling og/eller Administrativ tilføjelse**

Ingen

## **Punkt 16: Anlægsbevilling til renovering af administrationsbygninger - etape 1**

### **Bilag**

Bilag 1

Bilag 2

Åbent punkt

## **16 Anlægsbevilling til renovering af administrationsbygninger – etape 1**

82.07.00000-0009

<b>Behandling</b>	<b>Mødedato</b>	<b>Åbent punkt</b>	<b>Lukket punkt</b>
Teknik- og Miljøudvalget	02-05-2016	16	

### **Hvem beslutter**

Teknik- og Miljøudvalget indstiller.  
Økonomi- og Planudvalget indstiller.  
Kommunalbestyrelsen beslutter.

### **Resumé**

I forbindelse med budget 2016 blev det besluttet at afsætte i alt 14.000.000 kr. til renovering af administrationsbygninger. Der blev afsat 3.500.000 kr. i 2016 og 3.500.000 kr. i hvert af de efterfølgende overslagsår 2017 til 2019.

Ejendomsservice søger om en anlægsbevilling til 1. etape af projektet.

### **Indstilling og beslutning**

Teknik- og økonomidirektøren indstiller,

- a) at der gives en anlægsbevilling på 3.500.000 kr. til renovering af administrationsbygninger – etape 1. Anlægsbevillingen svarer til det i budget 2016 afsatte rådighedsbeløb.
- b) at anlægsbevillingen gives til Center og Ejendomme og Drift under Teknik- og Miljøudvalget.

Teknik- og Miljøudvalget den 2. maj 2016:

Indstillingen anbefales.

### **Sagsfremstilling**

Bornholms Regionskommune har 6 ejendomme, som alle har til formål at huse kommunens administration. De 6 ejendomme er beliggende:

- Skovløkken 4, Tejn
- Møllevænget 1, Nexø
- Ullasvej 15-17 & 23, Helsevej 4, Vibegårdsvej 2 samt Landemærket 26 alle beliggende i Rønne.

Kommunens administrationsbygninger er af ældre dato, og en del trænger efterhånden til en større renovering. Det drejer sig særligt om klimaskærme, så som tagbelægnings, facader, inddækninger samt udskiftning af vinduer og døre.

Det fremgår blandt andet af arbejdspladsvurderingerne - APV'erne, at der er problemer med utætte vinduer, som giver trækgener og kuldepåvirkninger samt varmegener fra solvendte vinduer. Der er problemer med støj på grund af dårlig akustik, som skyldes øget belastning i lokalerne. Det kan tillige oplyses, at der flere steder ikke er optimale handicapforhold.

Der er udarbejdet en vedligeholdelsesplan for 2016 og for årene frem til 2019, idet dette er første etape af renoveringsplanen. Se bilag 1.

Selvom de planlagte renoveringer iværksættes, kommer administrationsbygningerne ikke op på 2016-niveau i forhold til Bygningsregulativet, men renoveringsplanen vil udbedre de ting, som er påpeget i APV'erne og få "løftet" det vedligeholdelsesmæssige efterslæb.

Etape 1 som omfatter renoveringsarbejder på Landemærket 26 i Rønne og Møllevænget 1 i Nexø er specificeret i bilag 2 til sagen.

### **Økonomiske konsekvenser**

I forbindelse med vedtagelsen af budget 2016 blev det besluttet at afsætte en pulje til renovering af administrationsbygningerne på i alt 14.000.000 kr., idet der blev afsat 3.500.000 kr. i hvert af årene 2016 – 2019.

Dette er den første bevillingssag vedrørende renovering af administrationsbygninger. Der vil blive fremlagt flere bevillingssager i de kommende år.

Der søges om en anlægsbevilling på 3.500.000 kr. til renovering af administrationsbygninger – etape 1, jf. oversigten, der er vedlagt som bilag 2.

### **Supplerende sagsfremstilling og/eller Administrativ tilføjelse**

Ingen.

## **Punkt 17: Genåbning af Mosaikskolens bygninger i Østerlars**

### **Bilag**

Bilag 1 Multihus ansøgning

Bilag 2 Oplæg til partnerskab

Bilag 3 Overordnet procesplan

Åbent punkt

## 17 Genåbning af Mosaikskolens bygninger i Østerlars

82.00.00G01-0245

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Teknik- og Miljøudvalget	02-05-2016	17	

### Hvem beslutter

Teknik- og Miljøudvalget indstiller.  
Fritid- og Kulturudvalget indstiller.  
Økonomi- og Planudvalget indstiller.  
Kommunalbestyrelsen beslutter.

### Resumé

Bornholms Regionskommune har modtaget en henvendelse fra Foreningen Multihuset i Østerlars om at genåbne bygningerne på Mosaikskolen i Østerlars. Foreningen ønsker at etablere et Multihus i en partnerskabsaftale med kommunen. Da ejendommen er sat til salg hos ejendomsmægler, skal der tages stilling til, om man ønsker at imødekomme henvendelsen fra Foreningen Multihuset i Østerlars.

### Indstilling og beslutning

Kommunaldirektøren indstiller,

- at Teknik- og Miljøudvalget og Fritids- og Kulturudvalget drøfter ansøgningen fra Foreningen Multihuset  
og såfremt udvalgene er positivt stemt overfor at imødekomme ansøgningen:
- at Mosaikskolen trækkes tilbage fra ejendomsmarkedet med henblik på at udarbejde en partnerskabsaftale med Foreningen Multihuset.

Teknik- og Miljøudvalget den 2. maj 2016:

Teknik- og Miljøudvalget anbefaler indstillingen, idet udvalget påpeger, at der ikke er finansiering indenfor udvalgets område.

Steen Frandsen og Jesper Lindstrøm Larsen kan ikke medvirke til, at ejendommen trækkes fra salgslisten.

Fritids- og Kulturudvalget den 4. maj 2016:

## Sagsfremstilling

Den 26. februar 2015 blev der besluttet en ny skolestruktur, hvor skoleafdelingen Mosaik blev nedlagt pr. 31/7 2015. Som konsekvens heraf, blev det på ØPU den 16. juni 2015 besluttet, at sætte skolen til salg og at flytte tomgangsbudgettet fra Paradisbakkeskolen afd. Svaneke til Hans Rømerskolen afd. Mosaik, så drift af gymnastiksal med tilhørende badefaciliteter samt skydebane kunne forsætte indtil ejendommen blev solgt.

Bornholms Regionskommune har modtaget en henvendelse fra Foreningen Multihuset i Østerlars om at genåbne Mosaikskolens bygninger for at skabe et sted, hvor de kan samle ildsjæle, frivillige og aktiviteter på tværs af foreninger og bygrænser. Se bilag 1. Foreningen ønsker i første omgang en prøveperiode på to år for at se, om der er tilstrækkelig gejst til at løfte i flok og udfylde huset med værdiskabende aktiviteter.

Såfremt det med denne sag besluttet at trække ejendommen tilbage fra markedet, skal der efterfølgende udarbejdes forslag til en partnerskabsaftale med Foreningen Multihuset. Denne partnerskabsaftale vil inden evt. indgåelse blive forelagt til politisk godkendelse sammen med et forslag til finansiering af partnerskabet.

Foreningen Multihuset ønsker at indgå et partnerskab med Bornholms Regionskommune i et toårigt forsøgsprojekt, hvor foreningerne får råderum over bygningerne til at afprøve Multihusets potentiale, rejse fondsfinansiering til reovering og opbygge indtægtsgivende aktiviteter, der kan give positiv driftsøkonomi i huset for fremtiden. Se bilag 2. De to år skal vise om projektet er levedygtigt som permanent facilitet, og om der kan skabes tilstrækkelig aktivitetsgrundlag for en permanent overtagelse af bygningerne. Se bilag 3.

Foreningen Multihuset i Østerlars foreslår, at kommunen stiller lokalerne til rådighed, varetager den udvendige vedligeholdelse og afholder driftsudgifterne, mens foreningslivet står for den indvendige vedligeholdelse.

Foreningen Multihuset i Østerlars foreslår, at forsøgsprojektet løber fra den 1. juni 2016 og frem til den 1. september 2018. Efter forsøgsperiodens afslutning indgås en aftale om eventuelt helt eller delvis køb af bygningsmassen eller alternativt en forlængelse af den kommunale brugsaftale.

## Økonomiske konsekvenser

Der er på nuværende tidspunkt afsat et tomgangsbudget til minimumsdrift af bygningsmassen. Den 16. juni 2015 godkendte Økonomi- og Planudvalget, at tomgangsbudgettet fra Paradisbakkeskolen afd. Svaneke blev flyttet til Hans Rømerskolen afd. Mosaik, så drift af gymnastiksal med tilhørende badefaciliteter og skydebane fortsat kunne benyttes af foreningerne, indtil ejendommen blev solgt.

Der er i 2016 afsat 564.681 kr. til tomgangsdrift af Mosaikskolen. Skal skolen genåbnes som foreningshus i den form som Foreningen Multihuset i Østerlars foreslår, vil det betyde en merudgift for kommunen til vand, varme og EL på 219.162 kr. om året.

Der mangler fortsat en optimering af brugsvarmvandet, hvilket blev sat på stand by, da skolen blev varslet lukket i 2014. Det drejer sig om en investering på ca. 100.000 kr., hvis der ikke findes asbest omkring den gamle varmvandsbeholder.

Formidlingsaftalen med den nuværende ejendomsmægler kan tidligst opsiges til primo september 2016. Opsiges aftalen i den mellemliggende periode, skal kommunen betale 25 % af ejendomsmæglersalæret, hvilket svarer til 21.563 kr.

**Supplerende sagsfremstilling og/eller  
Administrativ tilføjelse**

-

## **Punkt 18: Svømmetilbud på Bornholm**

### **Bilag**

Forslag til renovering - Svømmesalen

Gudhjem Svømmehal - notat

Gudhjem Svømmehal - budget

Rønne Svømmehal - overslag

Undervandslamper

Undervandslamper - Springbassin

Undervandslamper - 25 m-bassin

Åbent punkt

## 18 Svømmetilbuddet på Bornholm

04.04.00P20-0005

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Teknik- og Miljøudvalget	02-05-2016	18	

### Hvem beslutter

Teknik- og Miljøudvalget indstiller.  
Fritids- og Kulturudvalget indstiller.  
Økonomi- og Planudvalget indstiller.  
Kommunalbestyrelsen beslutter.

### Resumé

Fra 30. juni 2017 træder skærpede vandbehandlingskrav i kraft. Det giver udfordringer for det samlede svømmetilbud på øen:

Svømmesalen i Søndermarkshallen har utilstrækkelig vandgennemstrømning, og lever ikke op til kravene uden renovering. Det rådgivende ingeniørfirma ConPro anslår renoveringen af Svømmesalens bassin, til ca. 1,3 mio. kr.

Gudhjem Svømmehal har fået udarbejdet tre scenarier af Rambøll for at imødekomme de nye krav til en anslået pris på mellem 2,9 og 3,4 mio. kr.

Levetidsforlængelsen af Rønne Svømmehal beløber sig ifølge ConPro til mellem 1 og 4 mio. kr. Dertil kommer udgifterne til at imødekomme de nye krav, hvilket beløber sig til mellem 1 og 1,5 mio. kr. samt udgifter til undervandslamper på 0,1 mio. kr.

Varmtvandsbassinet på Plejecenter Sønderbo overholder såvel gældende som fremtidige krav. Det samlede finansieringsbehov ligger mellem 6,2 mio. kr. og 10,4 mio. kr.

### Indstilling og beslutning

Teknik- og Økonomidirektøren indstiller til Teknik- og Miljøudvalget,

- at Teknik- og Miljøudvalget anbefaler sin stillingtagen til det anbefalede løsningsforslag vedr. **Søndermarkshallens Svømmesal: Model I – 1.320.000 kr.**
- at Teknik- og miljøudvalget drøfter muligheder for finansiering af forslaget.

Teknik- og Miljøudvalget den 2. maj 2016:

Ad a) Anbefales.

Ad b) Udvalget videresender sagen til Økonomi- og Planudvalget og kommunalbestyrelsen med henblik på at finde finansieringen af forslaget.

Sagen sendes til høring i Bornholms Ældreråd og Handicaprådet. Høringssvarene vil foreligge på kommunalbestyrelsens møde.

Servicedirektøren indstiller, til Fritids- og Kulturudvalget

a) at Fritids- og Kulturudvalget anbefaler sin stillingtagen til de anbefalede løsningsforslag vedr.

1) **Gudhjem Svømmehal:** Model III – 3.361.194. kr.

2) **Rønne Svømmehal:** Model II – 2.600.000 kr.

b) at Fritids- og Kulturudvalget drøfter om Rønne Svømmehals udlæg til undervandslamper på 0,1 mio. kr. skal finansieres af kommunen

c) at Fritids- og Kulturudvalget drøfter muligheder for finansiering af forslagene.

Fritids- og Kulturudvalget den 4. maj 2016:

## Sagsfremstilling

### *Søndermarkshallens Svømmesal*

Som følge af kommunalbestyrelsens beslutning om at genåbne Svømmesalen i Søndermarkshallen primo 2016, har Bornholms Idrætsområder, i samråd med Teknik og Miljø, gennemgået svømmesalen. Gennemgangen viste, at bassinet i sin konstruktion er i fin stand, men der er utilstrækkelig vandcirkulation gennem bassinet, ligesom der ikke sker rensning af overfladevandet grundet blændede skvulperender.

ConPro har udarbejdet et forslag til renovering af bassinet. Det er ConPros opfattelse, at den nuværende filter- og pumpekvalitet samt den foreslåede renovering vil muliggøre, at Svømmesalen fremadrettet vil kunne anvendes som varmtvandsbassin med temperatur <34 grader, og at bassinet vil kunne godkendes til dette med en maksimal personbelastning på 20-25 personer ad gangen. Dette vil være en markant udvidelse af øens nuværende varmtvandsbassinkapacitet.

Nuværende adgangsforhold for handicappede brugere af Svømmesalens bassin er dårlige. Derfor vil der blive regnet på udgiften til etablering af en rampe og en mere tidsvarende stolehejs, som på mere betryggende vis vil kunne håndtere handicappede brugere.

Der er fundet PCB i svømmesalen, men i et omfang, der ikke er sundhedsskadeligt, og på steder der ikke berøres af de foreslåede ændringer.

Handicaprådet anbefalede d. 18. april, at varmtvandsbassin og adgangsforhold for handicappede indarbejdes i den kommende renovering af Svømmesalen, da svømningen vil give besparelse på andre sociale udgifter.

Idrættens Videns- og Kompetenceråd har ligeledes understreget, at der også fremover skal være adgang til varmtvandsbassin på øen.

### *Varmtvandsbassin på Sønderbo*

Bassinet lever op til alle gældende og kommende krav. Der er således ikke behov for yderligere tiltag for at bevare varmtvandsbassinet.

### *Rønne Svømmehal*

ConPro vurderer, at promenadedækket i svømmehallen er under hastig nedbrydning. Undersiden af promenadedækket har usædvanligt mange gennemsivninger og skader. Antallet af skader på bassinvægge og undersiden af promenadedækket vurderes at være meget højt. Endvidere kan det eksisterende vandbehandlingsanlæg ikke opfylde de kommende vandbehandlingskrav. I nedenstående model ses de tre mulige løsninger samt en ekstra tilføjelse vedr. defekte undervandslamper.

### *Gudhjem Svømmehal*

Det rådgivende ingeniørfirma Rambøll har besigtiget Gudhjem Svømmehal i forbindelse med de skærpede vandbehandlingskrav. Svømmehallens nuværende anlæg kan ikke leve op til kravene, idet filterkapaciteten skal fordobles for at opnå godkendelse efter 30.juni 2017. Der er ikke et tilstrækkeligt antal indløbsdyser i bassinet, og der skal derfor etableres i alt 16 nye sideindløb, ligesom der skal etableres et nyt udløbssystem. I nedenstående tabel ses Rambølls tre scenarier.

	Sønderbo	Søndermarkshallen	Gudhjem Svømmehal	Rønne Svømmehal
Intet behov for forbedring		<b><u>Model I</u></b>	<b><u>Model I</u></b>	<b><u>Model I</u></b>
		Etablering af nye bassinvægge, overløbsrender samt mindre ændringer ved vandbehandlingsanlægget.	Udskiftning af eksisterende sandfiltre til nye samt opgradering.	Understøtning af promenadedækket samt udskiftning af klinker. 5-8 år
				1 mio. kr.
				Filtreringssystem*
				1-1,5 mio. kr.
		1.320.000 kr.	2.901.943 kr.	2-2,5 mio. kr.
		<b><u>Model II</u></b>	<b><u>Model II</u></b>	<b><u>Model II</u></b>
		Etablering af nye bassinvægge, overløbsrender, mindre ændringer ved vandbehandlingsanlægget samt etablering af massagedysere.	Ny teknikbygning, "nye" filtre fra Rønne Svømmehal, kemirum samt opgradering.	Understøtning af promenadedækket, udskiftning af klinker samt etablering af katodisk beskyttelse. 14-20 år
				ca. 1,6 mio. kr.
			Filtreringssystem *	
			1-1,5 mio. kr.	
	1.470.000 kr.	3.048.067 kr.	2,6- 3,1 mio. kr.	
	<b><u>Model III</u></b>	<b><u>Model III</u></b>	<b><u>Model III</u></b>	
	Etablering af nye bassinvægge, overløbsrender, mindre ændringer ved vandbehandlingsanlægget, etablering af massagedysere samt udspyer.	Ny teknikbygning og tromlesigte i kombination med eksisterende filtre, kemirum samt opgradering.	Udskiftning af dækkonstruktion, betonreparationer samt nye klinker. 20+ år	
			ca. 4 mio. kr.	
			Filtreringssystem *	
			1-1,5 mio. kr.	
	1.545.000 kr.	3. 361.194 kr.	5-5,5 mio. kr.	

**\*Filtersystem:** Hvis børnebassinet i svømmehallen sorteres fra det eksisterende filtersystem, og får et nyt vil prisen være 1 mio. kr. Hvis man investerer i et helt nyt filtersystem til hele svømmehallen, og lader Gudhjem Svømmehal overtage de eksisterende filtre, vil prisen være 1,5 mio. I den anbefalede løsning for Gudhjem (model III) indgår filteret fra Rønne ikke som en forudsætning.

Rønne Svømmehals udskiftning af undervandslamper i bassinerne beløber sig til 90.585 kr. Dette er ikke indberegnet i ovenstående modeller.

Det samlede investeringsbehov for at imødegå de skærpede krav til vandbehandling og behovet for renovering spænder således fra 6.220.000 kr. for de billigste løsninger til 10.400.000 kr. for de dyreste. Herudover eventuelt udgifter til undervandslamper på 0,1 mio. kr.

I modellerne er ikke afsat midler til uforudsete udgifter.

Desuden beror de forskellige beløb på vurderede overslag, der kan vise sig anderledes ved indhentelse af konkrete tilbud og faktisk gennemførelse.

### Økonomiske konsekvenser

Kommunalbestyrelsen afsatte som en del af budgetforlig 2016 en årlig driftsmæssig bevilling på 500.000 kr. til genåbningen af Søndermarkshallens Svømmesal. Heraf er der indtil videre brugt 230.000 kr. til undersøgelser, udbudringer og opstartsudgifter. Der er således 270.000 kr. tilbage af driftsmidlerne.

Der blev også afsat 1 mio. kr. i anlægsbudgettet for 2016 til levetidsforlængelse af Rønne Svømmehal. Heraf er der indtil videre anvendt 22.200 kr. til betaling af rådgivende ingeniør fra ConPro. Restbeløbet er således 977.800 kr. Hvis Fritids- og Kulturudvalget beslutter at dække svømmehallens udgifter til undervandslamper er restbeløbet 887.215 kr.

Administrationen anbefaler følgende modeller:

- **Søndermarkssalen: Model I – 1.320.000 kr.**

Denne løsning vil sikre svømmesalens drift fremadrettet, samt åbne for muligheden for at benytte bassinet til varmtvandsbassin. Se desuden bilag vedr. Svømmesalen.

- **Gudhjem Svømmehal: Model III – 3.361.194 kr.**

På trods af den højere pris, er model III driftsmæssigt langt den billigste løsning. Den nuværende estimerede driftsomkostning vedr. vandbehandling lyder på 114.100 kr. pr. år. Denne driftsomkostning vil stige til 201.700 kr. - eller 87.600 kr. i øgede årlige omkostninger - ved de 2 første løsningsforslag. Med det dyreste forslag vil driftsomkostningen "blot" øges med 19.600 kr. p/a. Se desuden bilag vedr. Gudhjem Svømmehal.

- **Rønne Svømmehal: Model II – 2,6 mio. kr.**

Renovering med katodisk beskyttelse anslås til at udgøre 1,6 mio. kr. Denne vil forlænge svømmehallens levetid med op til 20 år, og give en fornemmelse af fornyelse i kraft af udskiftningen af klinkerne i hallen. I forhold til vandbehandlingen, anbefales det at separere børnebassinet fra og indkøbe et nyt filter, da den anbefalede løsning for Gudhjem Svømmehal indebærer et helt nyt filtersystem. Se desuden bilag vedr. Rønne Svømmehal.

	<u>Uden undervandslamper</u>	<u>Med undervandslamper</u>
Samlet investeringsbehov ved		
Søndermarkssalen Model 1	7.281.194 kr.	7.281.194 kr.
Gudhjem Svømmehal Model 3		

Rønne Svømmehal <i>Model 2</i>		
*Moms, anlæg selvejende haller	223.545 kr.	223.545 kr.
Samlet til rådighed af de afsatte midler til Rønne Svømmehal, anlæg	-977.800 kr.	-887.215 kr.
Samlet til rådighed af de afsatte midler til Søndermarkssalens drift	-270.000 kr.	-270.000 kr.
<b>Manglende finansiering</b>	<b>6.256.939</b>	<b>6.347.524</b>

\*Da der er en momsandelsprocent på 85 på dette område, bliver der en udgift til moms, når kommunen giver anlægstilskud til de selvejende haller.

### **Administrativ tilføjelse**

-

## **Punkt 19: Ekstern evaluering af BRK**

### **Bilag**

Bornholmerpanelundersøgelsen\_Service\_og\_Samarbejde\_februar 2016

Undersøgelse\_af\_Kommunalbestyrelsens\_samarbejde\_med\_administrationen\_februar 2016

Åbent punkt

## 19 ekstern evaluering af BRK

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Teknik- og Miljøudvalget	02-05-2016	19	

### Hvem beslutter

Teknik- og Miljøudvalget beslutter.

### Resumé

Som led i evaluering af den ændrede organisationsstruktur i Bornholms Regionskommune pr. 1. marts 2014, blev der i vinteren 2015/16 gennemført en Bornholmerpanelundersøgelse af bornholmernes oplevelse af den kommunale service samt dialogen og samarbejdet med kommunen på Bornholm. Evalueringen er forelagt ØPU og Kommunalbestyrelsen til orientering hhv. d. 15. og d. 31. marts. Udvalget skal drøfte undersøgelsens konklusioner specifikt på udvalgets område. Herunder relevansen i forhold til det kommende målarbejde.

### Indstilling og beslutning

Teknik- og økonomidirektøren indstiller,

- at udvalget drøfter undersøgelsesernes resultater specifikt på udvalgets område
- at udvalget drøfter, hvordan undersøgelsens resultater og konklusioner kan indgå i arbejdet med at definere nye delmål for 2017.

Teknik- og Miljøudvalget den 2. maj 2016:  
Drøftet.

### Sagsfremstilling

BRK ændrede organisationsstruktur pr. 1. marts 2014. HovedMED besluttede i den forbindelse at gennemføre en evaluering, som er gennemført i flere etaper med først et internt og til slut et eksternt fokus.

#### **Bornholmerpanelundersøgelsen Service og samarbejde**

Bornholmernes oplevelse af den kommunale service samt dialogen og samarbejdet med kommunen på Bornholm er undersøgt vha. [Bornholmerpanelet](#), som er regionskommunens elektroniske borgerpanel. 424 panelmedlemmer har besvaret undersøgelsen, som er gennemført i december 2015.

Der er sammenlignet med resultater fra tidligere lignende undersøgelser gennemført i 2011 og 2014. Formålet har været at følge udviklingen i opfattelsen af, hvordan BRK varetager de kommunale serviceopgaver samt håndterer dialog og samarbejde med borgerne. Hvor går det godt, og hvor er der rum til forbedring?

Det er tale om en imageundersøgelse af den kommunale service på Bornholm i 2015, og af hvordan opfattelsen af servicen har udviklet sig over tid. Bornholmerpanelet er bredt sammensat, og panelmedlemmerne har svaret på servicespørgsmålene uden nødvendigvis at være brugere af den pågældende kommunale service. Resultaterne vedrørende service kan derfor ikke læses som en brugerundersøgelse.

### Overordnede resultater

- Samlet set er mellem 27% og 65% enige i, at BRK har en god standard for *offentlig service* på de undersøgte områder. Højest scorer vedligeholdelse af veje og cykelstier samt grønne områder med hhv. 65% og 53%. Børnepasning, skoler og ældrepleje ligger lavest. Her er kun ca. 1/3 af de adspurgte enige i, at kommunen har en god standard.
- For så vidt angår børnepasning, skoler, ældrepleje, grønne områder samt sundhedsfremme og forebyggelse er der sket et fald i den generelle opfattelse af BRK's service sammenlignet med 2011. Opfattelsen af den offentlige bustransport er til gengæld forbedret, og i forhold til vedligeholdelse af veje og cykelstier, er situationen stort set status quo.
- Undersøgelsen indikerer, at regionskommunen sammenlignet med tidligere er blevet markant bedre til at levere *hurtig og smidig sagsbehandling*. Andelen, som er helt enige i dette, er steget hele 26 procentpoint fra 29% til 55%.
- I forhold til *borgerinddragelse* er der ligeledes sket en positiv ændring. Bornholmerne oplever i stigende grad at blive inddraget rettidigt i både lokale forhold og i Bornholms udvikling generelt, idet andelen af enige på alle måleparametre vedr. borgerinddragelse er steget med ca. 10 procentpoint sammenlignet med 2011. En stor andel mener dog ikke, at borgerne inddrages rettidigt i de politiske beslutningsprocesser.
- I forhold til *kommunikation og information* benytter borgerne i stigende grad hjemmesiden brk.dk til at finde information om regionskommunens servicetilbud. Der er sket en stor stigning på næsten 20 procentpoint. De bruger også *brk.dk* oftere, men kun knapt halvdelen af respondenterne mener dog, at hjemmesiden lever op til forventningerne, og tendensen er faldende. Bornholmerpanelets anbefalinger vedr. kommunikation lyder især på at prioritere og professionalisere den eksterne kommunikation, levere nyheder og informationer om tilbud til borgerne direkte via fx SMS og nyhedsbreve samt give især hjemmesiden men også brevene til borgerne en overhaling.

### Resultater på udvalgets område

#### Offentlig bustransport (s. 12 i rapporten)

- Opfattelsen af, at regionskommunen har en god service inden for offentlig bustransport er mere udbredt i 2015, end i 2011. Fra 30% enige eller meget enige, er der nu 39%.
- Det centrale er dog også, at der udover at være flere enige end tidligere, også færre der er uenige (ved ikke/ikke relevant er også en svarmulighed).

#### Vedligeholdelse af veje og cykelstier (s. 13 i rapporten)

- Enigheden i at regionskommunen har en god service for vedligeholdelse af veje og cykelstier er relativt høj, og er i perioden fra 2011 til 2015 faldet svagt fra 56% til 53%.
- Som det ses er også antallet af utilfredse forholdsvis uændret, med en svag stigning fra 42% til 45%.

#### Grønne områder (s. 14 i rapporten)

- Enigheden i, at regionskommunen har en god standard for grønne områder, er faldet fra et relativt højt niveau på 84% til 65% - altså et fald på næsten 20 procentpoint. Andelen der er uenige i udsagnet er fordoblet i perioden.

### Samlet konklusion

Bornholmerpanelundersøgelsen Service og Samarbejde viser, at den ændrede organisation i Bornholms Regionskommune er så at sige "bestået" med borgere og politikeres øjne. Det er i tråd med den interne evaluering i januar-februar 2015. De kritikpunkter, slutevalueringen rummer, kan ikke umiddelbart henføres til Bornholms Regionskommunes organisering.

### **Økonomiske konsekvenser**

-

### **Supplerende sagsfremstilling og/eller Administrativ tilføjelse**

-

## **Punkt 20: Status på Teknik- og Miljøudvalgets delmål for 2016**

Åbent punkt

## 20 Status på Teknik- og Miljøudvalgets delmål for 2016

00.30.02G01-0015

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Teknik- og Miljøudvalget	02-05-2016	20	

### Hvem beslutter

Teknik- og Miljøudvalget beslutter.

### Resumé

Udvalget orienteres om status på delmålene for 2016 og drøfter om der er behov for at justere disse.

### Indstilling og beslutning

Teknik- og økonomidirektøren indstiller,

- at orienteringen om status på delmål for 2016 tages til efterretning
- at udvalget drøfter evt. behov for at justere delmål for 2016
- at udvalget tager en indledende drøftelse af nye mulige delmål for 2017

Teknik- og Miljøudvalget den 2. maj 2016:

Ad a) Taget til efterretning.

Ad b) Drøftet.

Ad c) Forslag til delmål for 2017 drøftet.

### Sagsfremstilling

I forbindelse med budgetprocessen forud for vedtagelsen af budget 2017, skal der defineres nye delmål for 2017 og evt. justeres i eksisterende delmål for 2016. Nedenfor gennemgås status på delmålene for 2016. Dette er for at give udvalget det bedst mulige grundlag for at sætte nye og justere eksisterende mål og delmål for 2017, hvilket sker på næstkommende møde den 6. juni 2016. De enkelte udvalg har ansvar for at sætte retning for udviklingen af de politikområder, de har som ansvarsområder. Dette skal ske i respekt for tidligere beslutninger og for kommunalbestyrelsens visioner og ønsker for Bornholms udvikling.

Teknik og Miljø: Godt i gang med Byg og Miljø – kundetilfredshedsundersøgelse	
Delmål for 2016	Status på delmål 2016
Byg og Miljø skal være klar til at fungere fra ultimo 2014. Ultimo 2015 gennemføres en kundetilfredshedsundersøgelse med brugen af	Mål opfyldt. Byg og Miljø er i drift. Der har dog vist sig en del system- og

<p>det nye system samt sagsbehandlingen. Undersøgelsen gennemføres både hos borgere og erhverv.</p>	<p>anvendelsesmæssige udfordringer. Borgere og virksomheder kan have vanskeligt ved at søge korrekt.</p> <p>TM har afholdt informationsarrangementer i brugen af systemet. Kundecenteret i TM har stor fokus på vejledning i både anvendelse af systemet samt om byggeri generelt.</p> <p>Der er fortsat udfordringer med de øvrige IT-systemer, der anvendes i byggesagsbehandlingen. Der er i samarbejde med IT nedsat 5 arbejdsgrupper, der arbejder på udbedringer af forskellige elementer i forbindelse med anvendelse af systemerne.</p> <p>Der er udarbejdet spørgeskema til kundetilfredshedsundersøgelse.</p> <p>Undersøgelsen er i gangsat og kører løbende efter politisk ønske. Svarprocenten er dog for lav. Vi vil derfor arbejde med, hvordan svarprocenten kan øges, så der kommer valide data.</p>
---	--

**Teknik og Miljø: Understøttelse af ny energistrategi og Bright Green Island**

<p>Understøttelse af tiltag og handlinger i den nye energistrategi samt i kommende revitalisering af Bright Green Island strategien.</p>	<p>Mål opfyldt.</p> <p>Der er sammen med EIB m.fl. udarbejdet forslag til ny energistrategi. Strategien afventer politisk behandling.</p> <p>Der er igangsat planlægning for vindmøller på land. Desuden er planlægning for nye store solcelleanlæg undervejs.</p> <p>TM har bidraget til Bornholms Udviklingsplan og arbejdet med revitalisering af Bright Green Island strategien.</p>
--	--

**Teknik og Miljø: Områdefornyelse Snogebæk – Etableret havnetorv, rekreative aktiviteter og faciliteter på Snogebæk Havn**

<p>Områdefornyelse Snogebæk. I 2016 skal udviklingen med etablering af havnetorv, rekreative aktiviteter og faciliteter på Snogebæk Havn fortsættes.</p>	<p>Mål opfyldt.</p> <p>Der er etableret et lille torv, en naturlegeplads, en bademole og en motionsrute.</p> <p>I 2016 bliver der arbejdet med: Fundraising og skitsering af en saunabygning. Fundraising til en fortælling om Redningstjenesten. Udvidelse af naturlegepladsen. Restaurering af den gamle mole – kulturminde.</p> <p>Udformning af prototype til salgsboder.</p>
--	---

**Teknik og Miljø og Beskæftigelse og aktivering: Omstilling fra miljøhensyn til bæredygtigt tilsyn**

<b>Delmål for 2016</b>	<b>Status på delmål 2016</b>
<p>Opstart på projekt om koordineret erhvervsservice og understøttelse af Bright Green Island hos de bornholmske</p>	<p>Mål delvis opfyldt.</p> <p>Det har desværre ikke vist sig muligt at gennemføre projektet som oprindeligt ønsket.</p>

virksomheder.	<p>Der kan ikke findes ekstern finansiering til dette.</p> <p>Der er dog startet et tættere samarbejde op mellem TM og CEUB. Viden om virksomheder udveksles i et nyindført databasesystem (CRM). Desuden har der været afholdt fællesmøder mellem medarbejderne i TM og CEUB.</p> <p>Desuden arbejdes der fortsat med udvikling af projektet. Lige nu bliver det muligvis todelt og kommer til at have fokus på udvikling af grønne forretningsmodeller samt efteruddannelse af medarbejdere.</p>
---------------	--

<b>Forsyning og drift: Borgerinddragelse og partnerskaber</b>	
<b>Delmål for 2016</b>	<b>Status på delmål 2016</b>
<p>Inddragelse af civilsamfundet gennem opbyggelse af relationer, for derigennem at sætte borgernes selvhjulpethed i centrum og sætte deres netværk i spil. Således at der dannes grundlag for opbygning af attraktive partnerskaber og resultatorienterede og innovative processer med henblik på en endnu bedre ressourceudnyttelse samt øget borgertilfredshed.</p>	<p>Der holdes løbende møder med bysamfund/foreninger m.m., desuden er der ultimo 2015 blevet foretaget en Brugertilfredshedsundersøgelse på Vej, park og anlægsområdet.</p>
<b>Forsyning og drift: Implementering af ejendomsstrategien</b>	
<p>Ejendommene i Bornholms Regionskommune udgør en stor del af regionskommunens økonomi og spiller en stor rolle i leveringen af kerneydelserne. Derfor er det vigtigt at koordinere ejendomsstrategiens mål med de øvrige politiske beslutninger og sikre at ejendomsræssige politiske beslutninger samtænkes i forhold til den samlede ejendomsstrategi, bl.a. i forhold til udvikling af nye energiformer og energioptimering generelt.</p>	<p>Der er udarbejdet en handlingsplan for arbejdet med ejendomsstrategien frem mod 2018, hvor ejendomsstrategiens mål bl.a. koordineres med de øvrige politiske beslutninger for at sikre at ejendomsræssige politiske beslutninger samtænkes i forhold til den samlede ejendomsstrategi, bl.a. i forhold til udvikling af nye energiformer og energioptimering generelt, kloge m2 etc.</p>
<b>Forsyning og drift: Udviklingen af den fremtidige kollektive bustrafik på Bornholm</b>	
<p>At der sker en udvikling af den kollektive trafik på Bornholm, her i blandt mål for den fremtidige organisering af BAT.</p>	<p>Der blev i 2014 politisk taget stilling til den fremtidige organisering og driftsmodel for den kollektive bustrafik på Bornholm, og at den forsætter i kommunalt regi. I 2015 blev busruter for skolekørsel udliciteret til eksterne samarbejdspartnere. BAT har desuden ansvaret for Kørselskontoret og afvikling af visiteret kørsel på Bornholm og som genudbydes foråret 2016.</p>
<b>Forsyning og drift: BRK skal arbejde for at øge muligheden for brug af personer i aktivering i forbindelse med løsning af diverse drifts- og vedligeholdelsesopgaver</b>	
<p>Inddragelse af relevante samarbejdspartnere f.eks. i forhold til jobcenter, psykiatri- og handicap samt de relevante faglige organisationer, for opbyggelse af bedre</p>	<p>Der arbejdes løbende med involvering på tværs af centrene i BRK, samt at der er en konstruktiv dialog med relevante faglige organisationer. Bl.a. er oprettelse af</p>

relationer, for derigennem at kunne sætte fokus på mulighederne for at skabe indholdsrige og relevante aktiveringsprojekter/opgaver.	Miljøpedeller et tiltag som ligger under dette mål, og som der har været økonomisk politisk vilje til. Generelt set løftes der i ED et stort ansvar i forhold til det rummelige arbejdsmarked.
<b>Forsyning og drift: BRK skal arbejde for at forbedre de arbejdsmiljømæssige rammer for BRK's personale, gennem en nødvendig optimering af de fysiske forhold i BRK's administrative bygninger</b>	
Der udarbejdes et oplæg over de faktiske forhold og de økonomiske aspekter i forbindelse med en optimering af de fysiske forhold	Der er udarbejdet et oplæg over de faktiske forhold og de økonomiske aspekter i forbindelse med en optimering af de fysiske forhold og som beløber sig i nødvendige investeringer på ca. kr. 22 mio. over en tidsperiode fra 2016 - 2020. Politisk er der efterfølgende afgivet kr. 3,5 mio. årligt frem til 2020 og der er foretaget en nødvendig prioritering i forhold til oprindelige renoveringsplan, som desuden er godkendt i chefgruppen.

På udvalgsmødet den 6. juni 2016 vil udvalget få forelagt beslutningsoplæg til nye delmål for 2017. Derudover forventes mødet at blive indledt af dialogmøder med centrene.

### **Økonomiske konsekvenser**

Intet

### **Supplerende sagsfremstilling og/eller Administrativ tilføjelse**

For Ejendomme og Drift har der generelt set i forhold koblingen mellem mål og midler, været en god afstemning mellem TMU og centret i at afsætte de nødvendige ressourcer eller foretage de nødvendige prioriteringer heraf.

## **Punkt 21: Virksomhedsbesøg**

Åbent punkt

## 21 Virksomhedsbesøg

15.00.20A00-0007

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Teknik- og Miljøudvalget	02-05-2016	21	

### Hvem beslutter

Teknik- og Miljøudvalget beslutter.

### Resumé

Teknik- og Miljøudvalget skal drøfte, hvorvidt medlemmerne ønsker at deltage i virksomhedsbesøg jf. henvendelse fra Erhvervs- og Beskæftigelsesudvalget.

### Indstilling og beslutning

Teknik- og økonomidirektøren indstiller,

- sagen til drøftelse

Teknik- og Miljøudvalget den 2. maj 2016:

Drøftet. Udvalget ser positivt på forslaget og vil gerne deltage.

### Sagsfremstilling

Erhvervs- og Beskæftigelsesudvalget har siden den 8. maj 2015 til d.d. gennemført 26 virksomhedsbesøg på bornholmske virksomheder. Besøgene har været afholdt på fredag formiddage.

Under disse besøg har udvalget være i konstruktiv dialog med en bred vifte af bornholmske virksomheder.

Erhvervs- og Beskæftigelsesudvalget henvender sig til Teknik- og Miljøudvalget, med spørgsmålet om der er interesse fra medlemmernes side i at deltage i virksomhedsbesøg.

Virksomhedsbesøgene kunne planlægges således, at de fremtidige besøg planlægges med deltagelse af 1 medlem fra Erhvervs- og Beskæftigelsesudvalget og 1 medlem fra Teknik- og Miljøudvalget, erhvervschefen og kommunaldirektøren.

Erhvervs- og Beskæftigelsesudvalget har forud for hvert besøg lagt op til drøftelse af følgende spørgsmål:

- Hvordan bidrager din virksomhed til væksten på Bornholm?
- Hvad har din virksomhed brug for til at nå deres mål?
- Hvad er de største udfordringer – og de største muligheder
- Hvad er en effektiv erhvervsservice for dig?
- Hvordan kan vi arbejde sammen om kompetenceløft og uddannelse?

**Økonomiske konsekvenser**

-

**Supplerende sagsfremstilling og/eller  
Administrativ tilføjelse**

-

## **Punkt 22: Opfølgning på TMU's studietur**

### **Bilag**

Ikast-Brande Kommune - oplæg

Ringkøbing-Skjern Kommune - oplæg om bevaring

Åbent punkt

## 22 Opfølgning på TMU's studietur

02.00.00P05-0005

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Teknik- og Miljøudvalget	02-05-2016	22	

### Hvem beslutter

Teknik- og Miljøudvalget beslutter.

### Resumé

Teknik- og Miljøudvalget var på studietur den 16-18. marts 2016 til Jylland. Turen gik til Ikast, Hvide Sande havn og Ringkøbing. Formålet med turen var at høre om erhvervsservice og erhvervsudvikling, byggesagsbehandling samt bevaring af byområder.

### Indstilling og beslutning

Teknik- og Økonomidirektøren indstiller,

- at orienteringen tages til efterretning.

Teknik- og Miljøudvalget den 2. maj 2016:

Taget til efterretning.

### Sagsfremstilling

#### Program og indhold:

Ikast-Brande Kommune – erhvervsservice generelt og byggesagsbehandling specifikt

- Der gives en orientering om Ikast-Brande Kommune, herunder deres organisation - som de selv mener, har stor betydning for, at de får en god placering i DI's undersøgelse.
- Derefter vil oplægget handle om hvordan de udfører deres erhvervs politik og hvilke samarbejdspartnere de har.
- Endelig vil der blive givet en mere udførlig beskrivelse af, hvordan byggesagsbehandlingen foregår, herunder hvilken dialog kommunen har med virksomhederne.

Hvide Sande Havn – erhvervshavn og turisthavn

- Hvide Sande havn har indtil 2013 stort set udelukkende været en fiskerihavn. Den levende og aktive fiskerihavn har desuden i seneste årtier udgjort en væsentlig del af grundlaget for områdets udvikling som én af Danmarks største turistdestinationer.
- I perioden 2011 – 2013 gennemførtes imidlertid en stor udvidelse af havnen, hvor særligt fortsat fiskeriudvikling og udvikling af nye forretningsområder inden for

transport og offshore-vind havde fokus. Hvide Sande Havns fremadrettede udvikling tager derfor nu afsæt i de fire områder Fiskeri, Transport, Offshore-vind og Turisme.

- Måske lidt usædvanligt for en erhvervshavn er Turisme, som det fremgår, altså også et af Hvide Sande Havns forretningsområder. Arealer, der ikke længere kan udlejes til havneformål, har i flere tilfælde fundet anvendelse til turismeudvikling.
- Specielt byferie med overnatningsmuligheder i Hvide Sande, og nær ved havnemiljøet har vakt interesse.

Ringkøbing-Skjern Kommune - bevarende lokalplaner, lean omkring byggesagsbehandlingen

- Bevaring af Ringkøbing bymidte,
  - Politiske målsætninger og prioriteringer
  - Administration af byggesager i henhold til målsætninger og prioriteringer
- Gennemførelse af SAVE-registrering og anvendelse af registreringen som et aktiv i et udviklingsperspektiv, eksempel fra Tyskehavn i Hvide sande
- Håndtering af byggesager i hverdagen – sagsbehandling, opfølgning og prioritering
- Rundvisning i Ringkøbing midtby – iscenesættelse af "det bevarende" perspektiv og fokus på erhvervsudvikling

### **Hvad fik vi ud af turen og hvilke tiltag vil vi gennemføre:**

- De havde **ikke** en indgang, men heller ikke nogle forkerte indgange – dvs. alle ansatte var forpligtede til at tage imod borgere og telefoner og formidle kontakten til rette person.  
*Teknik og Miljø vil italesætte dette internt. Desuden bliver tiltaget koordineret med aktørerne i Bornholms Erhvervsservice.*
- De holdt rigtig mange kaffemøder også tidligt i forløbet især på erhvervsagerne.  
*Tiltaget vil blive drøftet med aktørerne i Bornholms Erhvervsservice. Her aftales den videre implementering.*
- Det første forhåndsdialogmøde var gratis. Derefter tog man så betaling, hvis der var behov for flere møder i forbindelse med sagsbehandlingen.  
*Tiltaget kan gennemføres. Det kræver en ændring af instruksen. Det kan have påvirkning af indtægtsbudgettet.*
- De var meget bevidste om den personlige kontakt er vigtig, så sagsbehandlerne prioriterede at holde mange møder og valgte ofte at ringe til folk i stedet for at skrive. Selvom vi er i en digital verden.  
*Teknik og Miljø er påbegyndt denne omstilling. Det skal dog kombineres med de digitale processer. Gode arbejdsgange skal udvikles.*
- De havde en meget flad struktur – det var tilladt for politikerne at kontakte sagsbehandlere direkte og spørge ind til sagerne.  
*I BRK er det besluttet at kontakten går gennem direktionen.*
- Politikkerne i Ikast var meget proaktive og havde hele tiden god kontakt med borgere og erhvervsliv, både når de var til håndboldkampe og andet socialt liv i hverdagen, dvs. de havde fingeren på pulsen hele tiden. De agerede også ved dårlig omtale i forhold til administrationen og fulgte op på sagerne. Både for at det ikke var falske negative omtaler, der var i omløb, men også hvis der så var noget om det, så fik man det løst.  
*Til politisk drøftelse.*
- I begge de besøgte kommuner tog man også de sager der lå inden for byggeretten hurtigt, (dvs. sager der overholdt bygningsreglementets krav og hvor sagen var fuldt oplyst), altså de sager man umiddelbart kunne behandle uden yderligere oplysninger eller dispensationer o.lign. Typisk en dag om ugen var afsat til disse sager, så de ikke lå og fyldte i bunken og ikke gav unødigt "støj".

*Teknik og Miljø har iværksat dette på ét enkelt område, men vil udbrede det til de øvrige byggesagsområder.*

- Ringkøbing kommune har haft stor fokus bevaring af bymidten i Ringkøbing. De bevaringsværdige områder virker i dag som trækplaster for tilflyttere.

*Teknik og Miljøudvalget har netop godkendt en proces med opdatering af de bevarende lokalplaner.*

- Ringkøbing har aktivt arbejdet for tiltrækning af tilflyttere ved udlæg af nye boligområder tæt på byen og tæt på naturen.

*Teknik og Miljø har i gangsat synliggørelse af eksisterende byudlæg. Emnet drøftes desuden politisk som opfølgning på temamøde i kommunalbestyrelsen.*

### **Økonomiske konsekvenser**

-

### **Supplerende sagsfremstilling og/eller Administrativ tilføjelse**

-

## **Punkt 23: Gensidig orientering**

Åbent punkt

## **23 Gensidig orientering**

01.01.00I00-0010

<b>Behandling</b>	<b>Mødedato</b>	<b>Åbent punkt</b>	<b>Lukket punkt</b>
Teknik- og Miljøudvalget	02-05-2016	23	

Teknik- og Miljøudvalget den 2. maj 2016:  
Intet.

## **Punkt 24: Sager til høring i Ældreråd og Handicapråd**

Åbent punkt

## **24 Sager til høring i Ældreråd og Handicapråd**

01.01.00I00-0009

<b>Behandling</b>	<b>Mødedato</b>	<b>Åbent punkt</b>	<b>Lukket punkt</b>
Teknik- og Miljøudvalget	02-05-2016	24	

### **Indstilling og beslutning**

Teknik- og Miljøudvalget den 2. maj 2016:

Pkt. 18 sendes til høring i Bornholms Ældreråd og Handicaprådet.

## **Punkt 25: Koordinering med andre politikområder**

Åbent punkt

## **25 Koordinering med andre politikområder**

00.17.00P27-0007

<b>Behandling</b>	<b>Mødedato</b>	<b>Åbent punkt</b>	<b>Lukket punkt</b>
Teknik- og Miljøudvalget	02-05-2016	25	

### **Indstilling og beslutning**

Teknik- og Miljøudvalget den 2. maj 2016:

Pkt 2, Besigtigelse af trafikforhold ved Hans Rømer Skolen sendes til orientering i BSU.